

Datum: 16-06-2021
© Copyright 2020 CROW
Jeff.diks@prorail.nl

Kwaliteitscatalogus spoorbermen

Inhoud

Inhoud

1. Inleiding.....	5
2. Bepalingen.....	6
2.1 Terminologie	6
2.2 Eisen	6
2.3 Metingen.....	6
2.4 Afwijkingen	7
3. Toelichting bepalingen	8
4. Inspectiehandleiding	9
4.1 Terrein schoon en veilig, Spooromgeving.....	9
4.1.1 Fijn zwerfafval	9
A. Instrumenten.....	9
B. Meetwijze.....	9
4.1.2 Grof zwerfafval	9
A. Instrumenten.....	9
B. Meetwijze.....	9
4.1.3 Grofvuil	9
A. Instrumenten.....	9
B. Meetwijze.....	9
4.2 Inspectiepad-gras en kruidachtigen-bedekking	10
A. Instrumenten.....	10
B. Meetwijze.....	10
4.3 Inspectiepad-vlakheid en spoorvorming-oneffenheden	11
A. Instrumenten.....	11
B. Meetwijze.....	11
4.4 Vegetatie-gras en kruidachtigen-hoogte	11
A. Instrumenten.....	11
B. Meetwijze.....	11
4.5 Vegetatie-gras en kruidachtigen-kale plekken	11
A. Instrumenten.....	11
B. Meetwijze	11
4.6 Vegetatie-groen-maaisel en snoeiresten	12
A. Instrumenten.....	12
B. Meetwijze.....	12
4.7 Vegetatie-invasieve exoten en/of plaagkruiden-bedekking	12
A. Instrumenten.....	12
B. Meetwijze.....	12
4.8 Vegetatie-struiken en struwelen.....	12
A. Instrumenten.....	12
B. Meetwijze.....	12
5. Definities	14
6. Ontwerp-/streefbeelden per landschaps-/beheertype	26

6.1	Toelichting op de '5 landschaps-/bermbeheertypen	26
6.2	Voedselrijke, rationeel verkavelde gronden - Veen (= "open, rijke spoorberm") SAP-kenmerkwaarde: VRVG-V	28
	Het landschap:	28
	Het beheer:	28
	Beplanting:	29
6.3	Voedselrijke, rationeel verkavelde gronden - Klei (= "open, rijke spoorberm") SAP-kenmerkwaarde: VRVG-K	30
	Het landschap:	30
	Het beheer:	30
	Beplanting:	30
6.4	Voedselrijke, onregelmatig verkavelde gronden (= "Open, rijke spoorberm" en "Gesloten, rijke spoorberm") SAP-kenmerkwaarde: VROG	31
	Het landschap:	31
	Het beheer:	32
	Beplanting:	32
6.5	Voedselarme, vlakke gronden (= "Open, arme spoorberm", "Gesloten, arme spoorberm", "Heide spoorberm" en soms "Duin spoorberm") SAP-kenmerkwaarde: VAVG	33
	Het landschap:	34
	Het beheer:	34
	Beplanting:	34
6.6	Voedselarme, reliëfrijke gronden (= "Open, arme spoorberm", "Gesloten, arme spoorberm" en soms "Duin spoorberm") SAP-kenmerkwaarde: VARG	36
	Het landschap:	36
	Het beheer:	36
	Beplanting:	37
7.	Visie op de bijdrage van spoorbermen aan biodiversiteitbehoud	38
7.1	Biodiversiteit	38
7.2	ProRail Meerjarenplan Duurzaamheid	38
7.3	Bouwstenen biodiversiteitsbehoud en -ontwikkeling in Spoorbermen	40
	Uitgangspunten achter deze bouwstenen	40
	De bouwstenen "Ecologische functies spoorbermen"	40
8.	Beeldmeetlatten spoorbermen	42
8.1	Spoorumgeving	42
8.2	Vegetatie, invasieve exoten en/of plaagkruiden-bedekking	42
8.3	Inspectiepad, vlakheid en spoorvorming-oneffenheden	42
8.4	Vegetatie, gras en kruidachtigen-bedekking	43
8.5	Vegetatie, gras en kruidachtigen-kale plekken	43
8.6	Vegetatie, gras en kruidachtigen-hoogte	44
8.7	Vegetatie, groen-maaisel- en snoeiresten	44
8.8	Vegetatie, struiken en struwelen	45
8.9	Bomen	45
8.10	Water	49
8.11	Faunavoorzieningen	49
9.	Bijlagen	50
9.1	Template beheer-/onderhoudsplan (incl. minimaal ecologisch werkprotocol)	50

Voorbeeld concept t.b.v. marktconsultatie

1. Inleiding

De Kwaliteitscatalogus Spoorbermen bevat beeldmeetlatten voor het beheer van spoorbermen plus deze toelichting voor het toepassing hiervan door ProRail en haar opdrachtnemers. De beeldmeetlatten beschrijven onderhoudsniveaus voor diverse kwaliteitscriteria voor inspectiepaden en vegetatie in spoorbermen.

De toelichting bestaat uit:

- Bepalingen: eisen waaraan de opdrachtnemer moet voldoen bij het beeldgericht werken, plus de methode hoe en onder welke voorwaarden de beeldkwaliteit wordt vastgelegd.
- Meetinstructies: beschrijving hoe de beeldkwaliteit in de praktijk wordt gemeten.
- Definities: begrippenlijst met definities van objecten en kwaliteitscriteria die nodig zijn om beeldkwaliteit goed te kunnen beoordelen.
- Ontwerp/streefbeelden: na te streven eindbeelden (niet te verwarren met beeldkwaliteitsniveaus).

Voor een volledige beschrijving van de beeldsystematiek wordt u verwezen naar de CROW kennismodule Beeldkwaliteit openbare ruimte. Voor een beschrijving van de uitgangspunten voor beeldgericht werken bij ProRail en de motivatie daarvoor, wordt u verwezen naar het "Informatiedocument Beeldkwaliteitscatalogus ProRail Omgevingsbeheer" van ProRail. Dit informatiedocument beschrijft per beheertype het streefbeeld dat gedurende de contractperiode dient te worden nagestreefd. Deze streefbeelden hebben een relatie met de Bepalingen, Beeldmeetlatten en Inspectiehandleiding en zijn derhalve opgenomen in deze toelichting.

2. Bepalingen

Deze bepalingen bevatten de eisen waaraan de opdrachtnemer moet voldoen bij het beeldgericht werken. Tevens wordt de methode omschreven hoe en onder welke voorwaarden de beeldkwaliteit wordt vastgelegd. Voor de meeste bepalingen is in de volgende paragraaf een toelichting opgenomen.

2.1 Terminologie

Inspectielocatie

Een door ProRail vastgelegd gebied, gelegen aan één zijde van het spoor, waarbinnen opname wordt gedaan ten behoeve van het vaststellen van het kwaliteitsniveau. De inspectielocaties beslaan gezamenlijk ten minste 90% van het te onderhouden gebied en hebben een gemiddelde lengte van circa 1000 m.

Meetvak

Een binnen een inspectielocatie gelegen vak, vastgelegd in m², met een breedte van ten minste 1,00 m, waarvan het kwaliteitsniveau wordt vastgesteld.

Meetstrook

Een binnen een inspectielocatie gelegen strook, vastgelegd in m¹, waarvan het kwaliteitsniveau wordt vastgesteld.

Meetelement

Een binnen een meetlocatie gelegen element, vastgelegd in stuks, waarvan het kwaliteitsniveau wordt vastgelegd.

Categorieonderdeel

Een type object waarvan de beeldkwaliteit door middel van 1 of meerdere beeldmeetlatten wordt vastgelegd. (Categorieonderdelen in deze Kwaliteitscatalogus zijn inspectiepaden en vegetatie.)

Beeldmeetlat

Samenstelling van eisen voor een specifiek kwaliteitskenmerk van een object, geïllustreerd met een omschrijving en een foto.

ProRail-beeldmeetlat

Beeldmeetlat opgenomen in de Kwaliteitscatalogus Spoorbermen zoals gepubliceerd door CROW.

Periode van afwijking vrij maken

In het contract bepaalde periode, ingaande bij aanvang van het werk, bedoeld voor het inhalen van eventuele achterstand. Deze periode kan per categorie en onderdeel verschillen.

Onderhoudsplan (incl. Ecologisch werkprotocol cf. Gedragscode Wnb voor ProRail)

Plan waarin de opdrachtnemer omschrijft hoe hij ervoor gaat zorgen dat het gestelde kwaliteitsniveau alsnog zal worden gerealiseerd en binnen welke termijn.

2.2 Eisen

De te leveren prestatie wordt als volgt beschreven:

- De opdrachtnemer handhaaft alle voorgeschreven kwaliteitsniveaus van de in het contract opgenomen ProRail-beeldmeetlatten gedurende de in het contract voorgeschreven periode(n).
- Indien aan een voorgeschreven kwaliteitsniveau uit een ProRail-beeldmeetlat meerdere eisen worden gesteld, moet aan al deze eisen worden voldaan
- Binnen de Periode van afwijking vrij maken, hoeft het voorgeschreven kwaliteitsniveau niet te worden gehandhaafd. Wel moet de Opdrachtnemer alle inspanningen leveren die erop gericht zijn dat aan het eind van deze periode de voorgeschreven kwaliteit is gerealiseerd.

2.3 Metingen

De geleverde prestatie wordt als volgt beoordeeld door middel van aselechte beeldkwaliteitsmetingen:

- Maandelijks wordt door middel van een Inspectieronde de kwaliteit vastgesteld van de categorieonderdelen waarvoor een ProRail-beeldmeetlat van toepassing is verklaard.
- Het vaststellen van de beeldkwaliteit van alle relevante categorieonderdelen geschiedt binnen een inspectielocatie.
- De Beeldkwaliteit wordt gemeten door binnen een inspectielocatie per beeldmeetlat de meetvakken of meetstroken met het laagste kwaliteitsniveau te beoordelen.

- ProRail bepaalt per Inspectieronde op aselechte wijze de op te nemen inspectielocaties. ProRail is, in verband met een efficiënte opneming, gerechtigd om de op aselechte wijze bepaalde inspectielocaties aan te vullen met direct aangrenzende inspectielocaties.
- Per Inspectieronde wordt ten minste 10% van het totaal aantal inspectielocaties opgenomen. Het aantal op te nemen inspectielocaties bedraagt ten minste 16. Indien ProRail minder inspectielocaties opneemt dan kan voor de onderdelen van de betreffende inspectielocatie geen afwijking worden opgelegd.

2.4 Afwijkingen

Op de volgende wijze wordt omgegaan met afwijkingen ten opzichte van de te leveren prestatie:

- Per Inspectieronde wordt per categorieonderdeel het percentage bepaald dat niet voldoet aan het voorgeschreven kwaliteitsniveau.
- Indien het percentage dat niet voldoet aan het voorgeschreven kwaliteitsniveau voor het betreffende categorieonderdeel groter is dan 10%, is de opdrachtgever gerechtigd, een korting op te leggen binnen de gestelde eisen uit het contract.

Voorbeeld concept t.b.v. marktconsultatie

3. Toelichting bepalingen

Deze paragraaf geeft een toelichting op de bepalingen:

Een inspectielocatie wordt vooraf door ProRail bepaald. Een inspectielocatie is gelegen aan een zijde van het spoor en is meestal een gebied tussen twee toegangen en een herkenbare beheereenheid. Een inspectielocatie varieert in grootte. Gemiddeld ca 1000m. lang. Met deze lengte kunnen ca 16 inspectielocaties per dag worden gemeten.

De grootte van een meetvak is opgenomen in de beeldmeetlat en bedraagt meestal 100m².

De grootte van een meetstrook is opgenomen in de betreffende beeldmeetlat en bedraagt meestal 100m.

De Periode van afwijk vrij maken is opgenomen omdat bij het begin van het contract meestal niet alle eisen al zijn gerealiseerd of omdat er een achterstand in het beheer is. De aannemer moet gedurende deze periode wel actief zijn om toe te werken naar gewenste toestand.

Het verwijderen van invasieve exoten (Berenklauw, Japanse Duizendknoop, Grote Balsemien, Amerikaanse Vogelkers) vraagt langer dan 6 maanden. Het geleidelijk terugdringen van deze soorten wordt geregeld door in een contract gaande weg (bv per jaar) strengere eisen te stellen.

Kern van de beeldgerichte methode is dat de opdrachtnemer er altijd voor zorgt dat de voorgeschreven kwaliteit wordt gehaald. Er behoeft dus eigenlijk alleen maar te worden gecontroleerd of kwaliteit wordt gerealiseerd.

De beeldmeetlatten bevatten de (prestatie)eisen voor de belangrijkste kwaliteitscriteria van inspectiepaden en vegetatie in spoorbermen. Iedere beeldmeetlat bevat beschrijft 5 kwaliteitsniveaus. Elk kwaliteitsniveau wordt weergegeven door middel van een foto, een beschrijving, en 1 of meerdere eisen. Een kwaliteitsniveau wordt gerealiseerd als aan alle eisen is voldaan. De foto's en teksten zijn ter illustratie.

Bij een aantal beeldmeetlatten staan meerdere eisen. Bijvoorbeeld maximale hoogte en bedekking. De opdrachtnemer moet aan beide eisen voldoen.

De kwaliteit van een meetvak of meetstrook wordt bepaald. De inspecteur bepaalt waar een meetvak of meetstrook ligt. Enige voorwaarde is dat het meetvak of meetstrook ligt binnen een van te voren bepaalde inspectielocatie.

Aangezien de kwaliteit overal moet worden gerealiseerd, ligt het voor de hand dat vanuit het belang van ProRail gezien, het voor het betreffende onderdeel, slechtste meetvak of meetstrook (met het laagste kwaliteitsniveau) wordt gezocht.

Vooraf krijgt de inspecteur door welke inspectielocaties moeten worden gemeten. Omdat het handig is als deze niet te ver van elkaar liggen, of liefst nog aangrenzend, heeft ProRail de vrijheid om wat te schuiven met deze locaties. Uitgangspunt is dat inspectielocaties in eerste instantie aselekt worden bepaald.

De bedoeling van de inspecties is dat ze een representatieve uitspraak doen over de kwaliteit van het gehele te onderhouden areaal. Daarom wordt 10% opgenomen. Om statistisch een goed onderbouwde uitspraak te doen is minimaal inspectie van 16 inspectielocaties nodig.

Het niet voldoen aan het voorgeschreven kwaliteitsniveau betekent dat als er bijvoorbeeld niveau A is voorgeschreven voor een onderdeel en niveau B wordt gemeten.

4. Inspectiehandleiding

Het is van belang dat de beeldkwaliteit op objectieve en eenduidige wijze door de inspecteur wordt gemeten. Deze inspectiehandleiding voorziet in een beschrijving per beeldmeetlat hoe de kwaliteit in de praktijk wordt vastgelegd. In de bepalingen is omschreven op welke wijze het gerealiseerde kwaliteitsniveau wordt vastgelegd en hoe kan worden omgegaan met afwijkingen ten opzichte van het vastgestelde kwaliteitsniveau.

Goede metingen voorkomen nodeloze discussies tussen ProRail en opdrachtnemers. In de praktijk zal de inspecteur de beeldkwaliteit bepalen door een inschatting te maken van het kwaliteitsniveau. In enkele gevallen kan een situatie leiden tot twijfel of verschil van inzicht. Om die reden is voor iedere beeldmeetlat een meetinstructie opgesteld die beschrijft op welke wijze de kwaliteit exact kan worden gemeten. Daarnaast kan de inspecteur de meetinstructie gebruiken om zijn inschatting van het beeldkwaliteitsniveau regelmatig te ijkken.

4.1 Terrein schoon en veilig, Spooromgeving

4.1.1 Fijn zwerfafval

A. Instrumenten

- Duimstok (of meetlat)

B. Meetwijze

- Bepaal het aantal stuks fijn zwerfafval (1 t/m 10cm) binnen een meetvak van 1m² (1m x 1m) door het aantal stuks te tellen;
- Meet de afmeting van het fijn zwerfafval met de duimstok. De afmeting wordt bepaald aan de hand van de wijze waarop het zwerfafval er ligt (dus zwerfafval niet uit elkaar trekken, ontvouwen en dergelijke);
- Het fijn zwerfafval kan onder, tussen of op de beplanting liggen. Alleen het fijn zwerfafval dat voor de inspecteur vanaf ooghoogte, zonder iets te beroeren, zichtbaar is, wordt bij de meting geteld. Grond of eventueel aanwezige bladeren of begroeiing mag niet worden geroerd of verplaatst;
- Indien het fijn zwerfafval op de grens tussen twee ondergronden (bijvoorbeeld tussen beplanting en verharding), reken dan het gehele stuk fijn zwerfafval tot het oppervlak waarop het grootste deel van het zwerfafval ligt.

4.1.2 Grof zwerfafval

A. Instrumenten

- Duimstok (of meetlat)

B. Meetwijze

- Bepaal het aantal stuks grof zwerfafval (> 10cm) binnen een meetvak van 100m² door het aantal stuks te tellen. Het meetvak is minimaal 1,00m breed en maximaal 100m lang;
- Meet de afmeting van het grof zwerfafval met de duimstok. Bepaal de afmeting aan de hand van de wijze waarop het zwerfafval er ligt (dus zwerfafval niet uit elkaar trekken, ontvouwen en dergelijke);
- Het grof zwerfafval kan onder, tussen of op de beplanting liggen. Alleen het grof zwerfafval dat voor de inspecteur vanaf ooghoogte, zonder iets te beroeren, zichtbaar is, wordt bij de meting geteld. Grond of eventueel aanwezige bladeren of begroeiing mag niet worden geroerd of verplaatst;
- Indien het grof zwerfafval op de grens tussen twee ondergronden (bijvoorbeeld tussen beplanting en verharding), reken dan het gehele stuk grof zwerfafval tot het oppervlak waarop het grootste deel van het zwerfafval ligt.

4.1.3 Grofvuil

A. Instrumenten

- Duimstok (of meetlat)

B. Meetwijze

- Bepaal het aantal stuk grofvuil binnen een meetvak door het aantal stuks te tellen;
- Meet de afmeting van het grofvuil met de duimstok. Bepaal aan de hand van de afmeting het volume en of het dus grofvuil betreft. Meet daarbij de afmeting aan de hand van de wijze waarop het grofvuil er ligt (dus vuil niet uit elkaar trekken, ontvouwen en dergelijke);
- Het grofvuil kan onder, tussen of op de beplanting liggen. Alleen het grofvuil dat voor de inspecteur vanaf ooghoogte, zonder iets te beroeren zichtbaar is, wordt bij de meting geteld. Grond of eventueel aanwezige bladeren of begroeiing mag niet worden geroerd of verplaatst;

- Indien het volume < 25 liter is, wordt aan de hand van een schatting bepaald of het stuk grofvuil daadwerkelijk zwaarder is dan 10 kilogram en lichter is dan 23 kilogram;
- Indien meerdere stukken afval, die individueel niet voldoen aan de omschrijving van grofvuil, zijn samengebonden en zo wel als een geheel opgetild kunnen worden en daarmee voldoen aan de omschrijving van grofvuil, wordt dit geteld al 1 stuk grofvuil;
- Indien het grofvuil op de grens ligt tussen twee ondergronden (bijvoorbeeld tussen beplanting en verharding), reken dan het gehele stuk grofvuil tot het oppervlak waarop het grootste deel van het grofvuil ligt.

4.2 Inspectiepad-gras en kruidachtigen-bedekking

A. Instrumenten

- Duimstok (of meetlat)

B. Meetwijze

- Meet de bedekking van gras en kruidachtigen door:
  - Het bepalen van de bedekking; --
  - Het bepalen van de hoogte van de vegetatie.
- Bepaal de bedekking met gras en kruidachtigen door binnen het meetvak het aantal m² bedekt met gras en kruidachtigen te meten. Dit aantal m² is gelijk aan het percentage bedekking binnen het meetvak, aangezien het meetvak 100 m² groot is.

In onderstaand voorbeeld kun je bepalen dat 70 m² een bedekking heeft van 80% en de resterende 30 m² een bedekking heeft van 40%. De bedekking is dus $70 \times 80\% + 30 \times 40\% = 56 + 12 = 68\%$.

- Bepaal de hoogte van de vegetatie door de duimstok loodrecht op het maaiveld te houden zonder de vegetatie daarbij te beroeren, het betreft immers de hoogte van de vegetatie en niet de lengte:

De hoogte van de vegetatie wordt gemeten (gele pijl) en niet de lengte (rode pijl)

4.3 Inspectiepad-vlakheid en spoorvorming-oneffenheden

A. Instrumenten

- Duimstok (of meetlat)
- Rei

B. Meetwijze

- Meet vlakheid en spoorvorming-oneffenheden door:
  - Het bepalen van het aantal sporen, gaten of kuilen dieper dan 30mm en dieper dan 50 mm;
  - Het bepalen van het aantal pollen hoger dan 30mm en hoger dan 50 mm.
- Bepaal de diepte van de sporen, gaten en kuilen door een rei over het spoor, gat of de kuil te leggen. Meet de afstand van de onderkant het spoor, gat of de kuil tot de onderkant van de rei. Tel vervolgens het aantal sporen, gaten en kuilen op met een diepte van meet dan 30 mm binnen het meetvak. Doe dit ook voor de sporen, gaten en kuilen met een diepte van meer dan 50 mm.
- Bepaal de hoogte van de pollen door een duimstok naast de pol loodrecht op het maaiveld te plaatsen en de hoogte van de pol te meten zonder de pol daarbij te beroeren, het betreft immers de hoogte van de pol en niet de lengte. Tel vervolgens het aantal pollen op met een hoogte van meer dan 30 mm binnen het meetvak. Doe dit ook voor de pollen met een hoogte van meer dan 50 mm.

4.4 Vegetatie-gras en kruidachtigen-hoogte

A. Instrumenten

- Duimstok (of meetlat);

B. Meetwijze

- Meet de hoogte van de gras en kruidachtigen door:
  - Het bepalen van de hoogte van de gras en kruidachtigen;
  - Het bepalen van het aantal uitschieters hoger dan 700 mm en lager dan 1500 mm en het bepalen van het aantal uitschieters hoger dan 1500 mm.
- Bepaal de hoogte van de gemiddelde vegetatie door op 3 punten binnen het meetvak de hoogte van de vegetatie exclusief de uitschieters te meten. Tel de resultaten van deze 3 metingen bij elkaar op en deel deze door 3. Dit is de gemiddelde hoogte van de vegetatie.
- Bepaal de hoogte van de uitschieters door een duimstok naast de uitschieter loodrecht op het maaiveld te plaatsen en de hoogte van de uitschieter te meten zonder de uitschieter daarbij te beroeren, het betreft immers de hoogte van de uitschieter en niet de lengte. Tel vervolgens het aantal uitschieters op met een hoogte tussen de 700 mm en 1500mm. Doe dit ook voor de uitschieters met een hoogte van meer dan 1500 mm.

4.5 Vegetatie-gras en kruidachtigen-kale plekken

A. Instrumenten

- Duimstok (of meetlat)

B. Meetwijze

- Meet de kale plekken in gras en kruidachtigen door:
  - Het bepalen van het percentage kale plekken;
  - Het bepalen van de oppervlakte van de kale plekken.
- Bepaal het percentage kale plekken in gras en kruidachtigen door binnen het meetvak het aantal m₂ kale plekken te meten. Dit aantal m₂ is gelijk aan het percentage kale plekken binnen het meetvak, aangezien het meetvak 100 m₂ groot is.

In onderstaand voorbeeld kun je bepalen dat op 70 m₂ 20% kale plekken voorkomen en de resterende 30 m₂ 60% kale plekken bevat. Het % kale plekken is dus $70 \times 20\%$ en $30 \times 60\% = 14 + 18 = 32\%$.

70 m² 20% kale
plekken

30 m²
60%
kale
plekken

- Bepaal de oppervlakte van de kale plekken door de oppervlakte van de grootste kale plek te meten met een duimstok.

4.6 Vegetatie-groen-maaisel en snoeiresten

A. Instrumenten

- Duimstok (of meetlat)

B. Meetwijze

- Meet het maaisel en de snoeiresten door:
  - Het bepalen van het oppervlak dat bedekt is met maaisel;
  - Het bepalen van het oppervlak dat bedekt is met snoeiresten;
  - Het bepalen van het aantal ophopingen.
- Bepaal het oppervlak dat bedekt is met maaisel door binnen het meetvak het aantal m² te meten dat bedekt is met maaisel. Dit aantal m² is gelijk aan het percentage bedekking met maaisel binnen het meetvak, aangezien het meetvak 100 m² groot is.
- Bepaal het oppervlak dat bedekt is met snoeiresten door binnen het meetvak het aantal m² te meten dat bedekt is met snoeiresten. Dit aantal m² is gelijk aan het percentage bedekking met snoeiresten binnen het meetvak, aangezien het meetvak 100 m² groot is.
- Tel het aantal ophopingen van maaisel of snoeiresten binnen het meetvak.

4.7 Vegetatie-invasieve exoten en/of plaagkruiden-bedekking

A. Instrumenten

- Duimstok (of meetlat)

B. Meetwijze

- Bepaal de bedekking van invasieve exoten en/of plaagkruiden door binnen het meetvak het aantal m² bedekt met deze soorten te meten. Dit aantal m² is gelijk aan het percentage bedekking binnen het meetvak, aangezien het meetvak 100 m² groot is.

4.8 Vegetatie-struiken en struwelen

A. Instrumenten

- Duimstok (of meetlat)

B. Meetwijze

- Meet de aanwezigheid van struiken en struwelen door:
  - Het tellen van het aantal struiken en struwelen; De hoogte van de struiken en het struweel te bepalen.
- Tel het aantal struiken binnen het meetvak bij elkaar op. Doe dit ook voor het aantal struwelen;

- Bepaal de hoogte van de struik / het struweel door de duimstok loodrecht op het maaiveld te houden zonder de struik of het struweel daarbij te beroeren, het betreft immers de hoogte van de struik of het struweel en niet de lengte.

Voorbeeld concept t.b.v. marktconsultatie

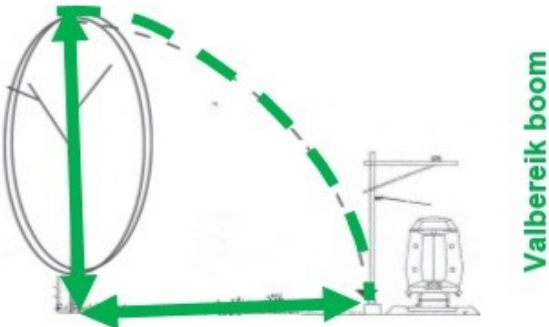
5. Definities

Deze begrippenlijst geeft definities voor objecten en kwaliteitscriteria die noodzakelijk zijn om de beeldkwaliteit goed te kunnen beoordelen.

Nr.	Begrip/term/afkorting	Betekenis/verklaring
1	PPT	Publiek- en privaatrechtelijke toestemming
2	BW:	Burgerlijk Wetboek
3	Awb:	Algemene wet bestuursrecht
4	Wnb:	Wet natuurbescherming
5	Bevoegd gezag (BG):	Bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1.1, eerste lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.
6	Eigenaar:	Persoon, die krachtens eigendom of een beperkt recht (zoals voor ProRail de wettelijke beheertaak ten aanzien van de spoorweginfrastructuur) het genot heeft van grond;
7	Rechthebbende:	Degene die krachtens het eigendom of een beperkt recht het genot van de grond en/of de daarop voorkomende onroerende goederen, waaronder cf. BW 3 artikel 3, lid 1 ook bomen, heeft.
8	RIT / Railinfratrust BV:	Eigenaar van de openbare railinfrastructuur in Nederland. Railinfratrust is een zelfstandig bedrijf (eigendom van de Nederlandse Staat) dat in juridische zin eigenaar is van het overgrote deel van de spoorweginfrastructuur. Voor de dagelijkse bedrijfsvoering waaronder het beheer van de railinfrastructuur en andere objecten op terrein van de RIT, zoals bomen en boomvormers, wordt de handelsnaam ProRail gevoerd.
9	Railgebonden Gebouw (RGG):	Een gebouw waarin de Railgebonden systemen (installaties benodigd om de trein te laten rijden) zijn gehuisvest. Het RGG zorgt voor de bescherming van de Railgebonden systemen en de juiste omgevingscondities voor het functioneren van deze Railgebonden systemen.
10	Spoorvorming	Een beschadiging van verhardingen en bermen in de vorm van sporen (van opeenvolgende verzakkingen en opdrukkingen van de al dan niet verharde ondergrond, meestal in een soort golfpatroon), veroorzaakt door het berijden met (zware) voertuigen en/of lasten. Spoorvorming in verhardingen langs het spoor of spoorbermen kan bijvoorbeeld een nadelige invloed hebben op de oppervlakkige afwatering en/of het stuurgedrag van voertuigen. Onbetrouwbaar stuurgedrag kan extra risicovol zijn bij voertuigbewegingen langs een indienstzijd spoor.
11	Oneffenheid	Plaatselijk voorkomende, verticale vervormingen van de ondergrond met een lengte van maximaal 1 m. De vervormingen treden zowel in de lengte als in de dwarsrichting op. Oneffenheden met een lengte van meer dan 1 m worden als meerdere oneffenheden aangemerkt.
12	Helling (= dwarsafschot)	Schuin op- of aflopende afwijking van een vloer, verharding of maaiveld ten opzichte van het horizontale vlak. De afwijking ten aanzien van een horizontale ligging (waterpas) wordt meestal aangeduid in centimeters per meter of met een percentage.
13	Vlakheid (= effenheid)	De mate waarin niveaus van punten in een gerealiseerd oppervlak afwijken van het niveau van het ter plaatse van deze punten gemiddeld gerealiseerde vlak.
14	Pol	Groeiwijze waarbij alle spruiten van één of enkele gras- en kruidachtigen planten tezamen vanuit een, ten opzichte van het direct omliggende maaiveld verhoogd liggende, kluit aarde groeien. Visueel doen pollen zich in een vlakke omgeving vaak voor als kleine ophogingen/heuveltjes, die doen denken aan 'eilandjes'.

Nr.	Begrip/term/afkorting	Betekenis/verklaring
15	Uitschieter	Een afzonderlijke groeipunt van een plant die in lengte afwijkt van de, conform contractspecificatie, maximaal toegestane vegetatiehoogte. Een uitschieter lijkt bij waarneming niet tot de grotere groep van gelijke beplanting te behoren en geeft daardoor meestal een (sterk) beeld geven van de werkelijkheid.
16	Vegetatie	Geheel van beplanting en gras- en kruidachtigen die in een bepaalde omgeving voorkomen.
17	Kruidachtige vegetatie	Een 'kruidachtige' vegetatie bestaat uit een samenstelling van kruiden en grassen.
18	Kruiden	Planten met een niet verhoutende/houtige stengel die in de winter afsterven.
19	Overblijvend kruid	kruidachtige (niet-houtige), overblijvende zaadplant, die meer dan eenmaal tijdens zijn levensduur kan bloeien én langer dan twee jaar leeft.
20	Gras	Groene, kruidachtige vaste planten met lijnvormige, smalle bladeren en vele spruiten die, al dan niet in poller, rechtstreeks (dus zonder stengel) uit de grond groeien.
21	Maaisel	Bij maaiwerkzaamheden van kruidachtige vegetaties vrijkomend materiaal.
22	Ophoping	Hoop maaisel met een hoogte van minimaal 5 cm over een lengte van minimaal 25 cm of een hoop snoeiafval met een doorsnede van minimaal 50 cm.
23	Struik/ struikvormer/ heester	Een struik/struikvormer is een zich vanaf de grond in meerdere houtige takken/stammen verdelende plant met eindhoogte gemiddeld tussen de 4 en 5 meter. Voorbeelden hiervan zijn de Hazelaar, Krent, Kardinaalsmuts, Vlier en Sleedoorn
24	Struweel	Een (hoofdzakelijk) met struiken begroeide oppervlakte van enige omvang (minstens 15 m ²) en minder dan 5 meter hoog.
25	Houtig gewas*	Een houtig gewas is een overblijvende plant met een of meer houtige stengels die in de winter niet afsterven, maar waarop het gewas in het voorjaar opnieuw uit loopt. Een houtig gewas is een boomvormer als deze nog niet voldoet aan de definitie van een boom maar zich overduidelijk wel in die richting ontwikkelt. <i>* Toelichting:</i> <i>Voldoet het houtig gewas niet aan de definitie voor een boom of een boomvormer dan noemen we het een struik/struikvormer/heester (altijd meerstammig vanaf de grond, dwarsdoorsnede stammen gemiddeld minder dan 10 cm op 1,3m +MV en maximaal 4-5m hoog). De hier gegeven definities gaan er van uit dat een boom op enig moment best minder hoog kan zijn dan een struik.</i>
26	Ruigte	Vegetaties bestaande uit concurrentiekrachtige, overblijvende, kruidachtige plantensoorten met een hoge productie van biomassa, waarin door de wijze van beheer het maaisel (strooisel) zich in de loop der jaren ophoopt. Een beperkt aantal soorten van vooral algemeen voorkomende, forse meerjarige kruiden zijn dominant, zoals op voedselrijke gronden bv. Grote brandnetel en Boerenwormkruid.
27	Boom	Een Boom is een overblijvend, opgaand houtig gewas met een minimale hoogte van 3 meter en een dwarsdoorsnede van de Boomstam van minimaal 10 cm op een hoogte van 1,30 m boven het maaiveld (vanaf de wortelhals langs de stam gemeten). In geval van meerstammigheid geldt de dwarsdoorsnede van de dikste boomstam.

Nr.	Begrip/term/afkorting	Betekenis/verklaring
28	Boomstam (stam én stamvoet):	De belangrijkste, verhoude doorgaande stengel van een Boom. De Boomstam vormt het middengedeelte van een Boom dat wordt gedragen door de wortels en zelf de kroon draagt.
29	Boomkroon:	Het met bladeren of naalden bezette, bovenste takkenstelsel van een Boom. De Boomkroon wordt gedragen door de Boomstam en omvat de takken met daaraan de bladeren/naalden.
30	Kroonprojectie:	De horizontale doorsnede van de Boomkroon door de grootste diameter van de kroon. Door deze doorsnede loodrecht op het maaiveld te projecteren kan bij benadering de diameter van het wortelgestel van de Boom worden bepaald.
31	Boomhoogte	Verticaal gemeten lengte van een Boom, gemeten van stamvoet op maaiveldniveau tot de top van de Boom. De grootste verticale lengte van de Boomstam bepaalt de Boomhoogte.
32	Tak:	Minimaal 1 jaar oud, uitstekend deel van boom of struik dat zich afsplitsend uit de stam van een boom of uit een andere tak groeit.
33	Takvrije Stam:	Dat deel van een Boomstam dat zich tussen maaiveld en Boomkroon bevindt en waaraan zich in het geheel geen of slechts enkele onderschikte, geen onderdeel van de Boomkroon uitmakende, takken bevinden. De takvrije stam is direct gerelateerd aan de opkroonhoogte van de boom.
34	Toelichtende schets bij de begrippen 19-21 en 22	Boom The diagram shows a tree with several vertical arrows indicating measurements: a purple arrow on the left for the crown (Boomkroon), a blue arrow on the left for the stem without branches (Takvrije stam), a green arrow on the right for the main stem (Boomstam), and a red arrow at the base for the crown projection (Kroonprojectie). A horizontal red line also indicates the crown projection.
35	Boomwortels:	Het ondergrondse gedeelte van de Boom, waarmee deze water en opgeloste voedingsstoffen uit de bodem opneemt.
36	Wortelhals:	De plaats, op de grens tussen wortel en stengel, waar de onderzijde van de stam/stengel overgaat in de wortels van de plant.
37	Meerstammige Boom:	Een Boom die niet 1 doorgaande Boomstam heeft, maar vanuit 1 wortelstelsel op enige hoogte boven het maaiveld vertakt in meerdere boomstammen.
38	Boom Groep:	Alle bomen, boomvormers en/of takken op terrein in eigendom van de RIT langs 1 km van het spoor aan één zijde van het spoor. Een Boom Groep start altijd op een hele KM en eindigt op een hele KM (bijvoorbeeld: KM11.0-KM12.0)

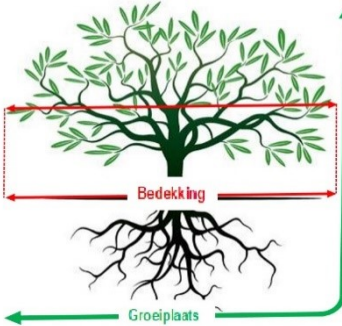
Nr.	Begrip/term/afkorting	Betekenis/verklaring
39	Bijzondere boom:	Boom waaraan op administratieve wijze en/of door de relatie met hun voorkomen, soort habitatsfunctie en/of standplaats, een bepaalde bijzonderheidswaarde is of kan worden toegekend door de boomeigenaar en/of het Bevoegd Gezag. Een voorbeeld van een "Bijzondere Boom" is bijvoorbeeld een boom die in/via de APV van een gemeente de status 'monumentaal' heeft of een boom waarvoor op grond van een besluit van het Bevoegd Gezag geen kapvergunning wordt verleend.
40	Houtopstand (cf. Wet natuurbescherming):	Zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die: - een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of - bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.
41	Valbereik Boom	De horizontale lengte, gemeten op het maaiveld, die een Boom bedekt als zij omvalt. Het valbereik van een Boom wordt gemeten door de boomhoogte (gemeten van maaiveld tot top) vanaf de stamvoet in het horizontale vlak uit te zetten.
42	Boomvormer	Boomvormers zijn houtige, opgaande gewassen die van nature de nijging hebben om één (1) Boomstam/hoofdtak te vormen, maar zich vanaf ongeveer een halve meter boven de grond ook kunnen ontwikkelen met meerdere Boomstammen/ hoofdtakken. Een Boomvormer is nog geen boom, maar groeit wel uit tot een Boom. Bekende soorten zijn bijvoorbeeld: Eik, Es, Berk, Els, Wilg en Beuk.
43	BVC:	Boomveiligheidscontrole. Hierbij wordt een onderbouwde inschatting gemaakt van de veiligheid van de omgeving rond de boom en/of houtopstand in relatie tot de gezondheidstoestand van een boom en/of houtopstand.
44	VTA:	Visual Tree Assessment; een methode van Boomveiligheidscontrole waarbij mogelijke (externe en interne) gebreken bij bomen kunnen worden ontdekt aan de hand van signalen in de vorm van afwijkingen aan de buitenkant van de boom. Van een VTA wordt nadien een rapportage opgesteld.
45	Boomafwijking:	Uitwendig aan/bij een boom waarneembare ziekte, aantasting, mechanisch defect, of een symptoom dat duidt op mogelijk verborgen afwijking.
46	Boomgebrek:	Boomafwijking die, op basis van expert judgement door een gecertificeerd boomveiligheidscontroleur, binnen 3 jaar stam- of takbreuk of instabiliteit tot gevolg heeft.

Nr.	Begrip/term/afkorting	Betekenis/verklaring
47	Plaats van verhoogde gevaarzetting:	Plaatsen waar te voorzien is dat door takbreuk of omvallen veel schade ontstaat. Hierbij valt te denken aan bomen hoger dan hun afstand tot PVR en/of As-spoor, voetgangerszones, parkeerplaatsen, langs campingplekken, bij woningen, en andere plaatsen waar schade te verwachten is als er een tak uitwaait of de boom omvalt. Dit hangt deels samen met de dikte van de boom en de conditie van de boom.
48	Vellen / kappen	Het (doen) omhakken/-zagen van een houtopstand met inbegrip van verplanten, alsmede het verrichten van handelingen, zowel boven- of ondergronds, die de dood of ernstige beschadiging of ontsiering van houtopstand ten gevolge kunnen hebben, Onder handelingen wordt verstaan: rooien, kappen, verplanten of het snoeien van meer dan 20 procent van de kroon of het wortelgestel. Onder handelingen wordt <u>niet</u> verstaan: het snoeien, periodiek vellen van griend- of hakhout of het knotten van knotbomen.
49	Griend-/hakhout:	Eén of meer bomen of boomvormers, die na te zijn geveld, opnieuw op hun stronken uitlopen;
50	Knotten:	Het steeds periodiek (volledig) terugzetten van de gehele kroon tot op de centrale knot (verdikte bovenste uiteinde van de stam), middels het verwijderen van (steeds) opnieuw uitlopende takken en twijgen.
51	Kandelaberen:	Het tot de helft innemen van de bestaande kroon/taklengte. Alle gesteltakken worden met 35 tot 50% van de bestaande taklengte ingekort, resterende takken worden kortgezet. Met dien verstande dat het instandhouden van een door knotten ontstane kroonvorm niet onder het begrip kandelaberen valt.
52	<i>Dunnen</i>	Dunning is een vorm van bestendigbeheer waarbij het onderhoud gericht is op het behouden (en versterken) van de bewuste houtopstand. Hiertoe worden de aanwezige bomen afgezet zodat ze opnieuw kunnen uitlopen (zoals bijvoorbeeld knotten of hakhoutbeheer) of worden er uit de houtopstand bomen verwijderd om er voor te zorgen dat: • Er in de houtopstand geen gebrekkige bomen voorkomen die binnen het valbereik van het spoor komen; • Er voor de resterende bomen in de houtopstand nieuwe/meer ontwikkelings-/uitgroeiruimte ontstaat. Let op: Bij het dunnen van een houtopstand mogen dus niet alle bomen in die houtopstand worden gekapt.
53	Overstaander:	Vrij of in open groepsverband (de boomkronen vormen een soort open scherm boven de standplaats) staande boom die bij dunning is gespaard. Indien meerdere bomen gespaard zijn spreekt men ook wel van schermbomen. Een overstaande boom heeft tot doel bescherming te bieden aan de verjonging en als zaadbron te dienen voor de natuurlijke verjonging.
54	Snoeien	Het, met behulp van snoeischaar of (snoei-)zaag, selectief inkorten van houtige delen / takken van bomen en boomvormers, gericht op de instandhouding van de boom of boomvormer
55	Snoeiresten	Bij snoeiwerkzaamheden vrijgekomen materiaal.
56	Herplantplicht:	De, al dan niet bij vergunning, wettelijk opgelegde verplichting tot het herplanten van een boom of houtopstand ter vervanging van een eerder gevelde/gekapte boom of houtopstand.
57	Herplanten	Door aanplant, bezaaiing of natuurlijke verjonging dan wel op andere wijze realiseren van een nieuwe boom of houtopstand op dezelfde locatie als waar een boom of houtopstand is gekapt.

Nr.	Begrip/term/afkorting	Betekenis/verklaring
58	Compensatieplicht:	De uitvoering van een herplantplicht door herplant van een vervangende boom of houtopstand op een vooraf met het bevoegd gezag overeengekomen alternatieve locatie dan waar eerder kap heeft plaatsgevonden.
59	Mitigerende maatregelen:	Aanvullende onderhoudswerkzaamheden die dienen te worden uitgevoerd als het initieel door de onderhoudspartij uitgevoerde werk bij "Controle op uitvoeren van Onderhoud" als (nog) niet voldoende is beoordeeld.
60	ETT:	Europees EAC-certificaat "European Tree Technician". Deze verzorgt boomtechnisch onderzoek en advies.
61	ETW:	Europees EAC-certificaat "European Tree Worker". Deze verzorgt (uitvoerende) boomverzorgingswerkzaamheden.

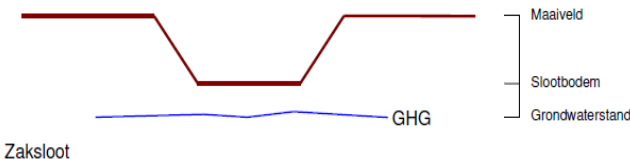
Nr.	Begrip/term/afkorting	Betekenis/verklaring
62	Onkruid	Algemeen: In het algemeen/dagelijks gebruik een term voor lokaal ongewenste planten, afhankelijk van het grondgebruik ter plaatse. In principe kan elke plantensoort als onkruid worden beschouwd. Er is geen objectieve of biologische definitie van onkruid. Wat men als <i>ongewenst</i> beschouwt, is afhankelijk van het gebruik van de grond waar het onkruid voorkomt. Sommige soorten worden vaker onkruid genoemd dan andere. Dat komt doordat deze soorten pioniersplanten zijn, wat betekent dat ze zich thuis voelen op een bodem die open ligt of in een verharding die open voegen of beschadigingen bevat en/of weinig betreden/bereden wordt. Onkruiden worden op hoofdlijnen ingedeeld in zaad- of wortelonkruiden¹: Wortelonkruiden: Wortelstokonkruiden zijn wortelonkruiden, die ondergrondse, meestal horizontaal lopende <u>wortelstokken</u> vormen. Bij afbreken kan elk stukje wortelstok met een knoop weer gaan wortelen en uitlopen. Tot deze groep behoren onder anderen: <u>akkerdistel</u>, <u>gladde witbol</u>, <u>grote brandnetel</u>, <u>haagwinde</u>, <u>heermoes</u>, <u>kweek</u>, <u>zevenblad</u> en <u>zilverschoon</u>. Zaadonkruiden: Zaadonkruiden zijn onkruiden, die veel zaad produceren. Het zijn vaak <u>eenjarige planten</u> die zich snel verspreiden. Voorbeelden van zaadonkruiden zijn <u>alsemambrosia</u>, <u>gewone melkdistel</u>, <u>harij knopkruid</u>, <u>klein kruiskruid</u>, <u>kleine brandnetel</u>, <u>melganzenvoet</u>, <u>spiesmelde</u>, <u>straatgras</u>, <u>herderstasje</u>, <u>zandraket</u>, <u>liggende vetmuur</u> en <u>vogelmuur</u>. Voor ProRail (soms i.r.t. haar burens) zijn onkruiden: In het wild op een bepaald oppervlak groeiende kruidachtige planten die uit zichzelf terecht zijn gekomen op plaatsen waar ze, vanwege de functie van die plaatsen, door ProRail onwenselijk, worden geacht. Planten kunnen om verschillende redenen als onkruid worden beschouwd. Bij ProRail doelen we op planten die hinderlijk, onveilig en/of schadelijk (kunnen) zijn in/voor: 1. De spoorweginfrastructuur en alle bijbehorende functies en/of objecten. Hierbij moet in ieder geval, maar niet uitsluitend, worden gedacht aan kruidachtige vegetaties op half-, open en gesloten verhardingen. De schadelijkheid van planten vertoont zich hier voornamelijk in 4 vormen: a. Onveiligheid en beschikbaarheid van de spoorweginfrastructuur, als vegetatie groeit voor/in/tussen/bij objecten en/of installaties gericht op het veilig en beschikbaar houden van het spoor. Voorbeelden daarvan zijn begroeiingen voor (laaggeplaatse) seinen en begroeiingen in wissels en/of ballastbed; b. ARBO-veiligheid in de vorm van bijvoorbeeld struikelgevaar door onkruidpollen op of onzichtbaarheid van gaten/kuilen in verhardingen; c. Fysieke, levensduur beperkende schades aan de spoorweginfrastructuur en/of onderdelen daarvan, zoals verhardingen; d. Esthetische schade. De groei van onkruiden (in hogere dichtheden dan contractueel toegestaan) in/op verhardingen wordt als erg 'sordig' ervaren en is uit het oogpunt van "goed huisvaderschap" onwenselijk. Voorbeelden van dergelijke onkruiden zijn <u>zevenblad</u>, <u>heermoes</u> en <u>gewoon varkensgras</u>, <u>Canadese fijnstraal</u>, diverse grassoorten en <u>grote weegbree</u>. 2. Aan het spoor grenzende landbouwgebieden door verwachte opbrengstreductie of landbouwschade. Voorbeelden van dergelijke onkruiden zijn <u>akkerdistel</u> en <u>akkermelkdistel</u>; 3. Gezondheid van spoorwegpersoneel en/of omwonenden. Het stuifmeel van <u>alsemambrosia</u> is (sterk) allergen en veroorzaakt hooikoortsklachten.
63	Onkruidbestrijding (ook wel bestrijding van ongewenste vegetatie)	Onder onkruidbestrijding verstaan wij het verdelgen/vernietigen (= reduceren tot nul) van op dat moment bestaande onkruiden en/of groeiplaatsen daarvan op plaatsen in de spoorweginfrastructuur en/of de spooromgeving alwaar dit conform de onderhoudsnormen en eisen ongewenst is.

¹ Knolcyperus is echter een onkruid dat zich door knolletjes vermeerderd.

Nr.	Begrip/term/afkorting	Betekenis/verklaring
64	Invasieve exoten (Plaagkruiden)	Dit betreft exotische planten die snel groeien en zich snel uitbreiden. Diverse praktische nadelen die deze plantensoorten met zich meebrengen, zoals bijvoorbeeld hun giftigheid, bijdrage aan de verspreiding van (natuur-)branden, hoogte, groei- en concurrentiekracht en/of de erosie die kan optreden na afsterven, maken dat ze langs het spoor ongewenst zijn. Het betreft op dit moment in ieder geval de soorten: Grote Bereklaauw, Aziatische Duizendknopen, Amerikaanse Vogelkers en Reuzenbalsemien.
65	Bestrijding invasieve exoten	Onder bestrijding van invasieve exoten verstaan wij: a. Verdelgen / definitief vernietigen (= reduceren tot nul) van bestaande planten en/of groeiplaatsen én; b. Voorkomen van het ontstaan van nieuwe planten en/of groeiplaatsen.
66	Groeiplaats	Plaats ² in het spoor en/of de spoorberm waar van een bepaald gewas (zoals een invasieve exoot) planten worden aangetroffen, waar zich ondergrondse leefruimte bevindt en van waar uit voortplanting en/of verdere uitgroei van het betreffende gewas kan plaatsvinden. Het jaarlijkse meetmoment van een groeiplaats is augustus, als planten hun grootste omvang hebben bereikt en vol in blad staan.
67	Bedekking (= bodembedekkende oppervlakte):	De totale groeiplaats gemeten in de horizontale doorsnede van de grootste diameter van het bladerdek en verticaal geprojecteerd op het maaiveld.
68	Beheren:	Het zorgdragen voor het geheel van activiteiten dat gericht is op de instandhouding, het herstel en/of ontwikkeling van de functies van de spoorberm, door te voldoen aan de daarvoor contractueel vastgestelde kwaliteitsniveau (in eisen en normen). Het doel van het beheer is: "het beheerde object of de beheerde functie waarvan men contractueel de verantwoordelijkheid voor het beheer draagt, (brengen naar en) behouden in een veilig bruikbare en functionele staat".
69	Uitroeien	Ervoor zorgen dat een soort (plant of dier) tot het laatste exemplaar wordt vernietigd/verdwijnt, op zodanige wijze dat er in Nederland (en dus ook binnen het beheergebied van ProRail) geen enkel exemplaar of groeiplaats van overblijft.
70	As-spoor:	Denkbeeldige lijn in de lengterichting van het spoor in het midden van beide spoorstaven op de hoogte van het vlak van de bovenkant van de beide spoorstaven (bron: RLN00162).
71	Terrein	Het begrip "terreinen" omvat alle gronden waar ProRail een beheerverantwoordelijkheid voor heeft exclusief de perrons. Het betreft doorgaans de spoorberm en de emplacementen. De eisenspecificaties van de objectlaag "terrein" zijn gericht op het schoon en veilig houden van het terrein.

² Plaats met een 3 dimensionale afmeting, dus lengte, breedte en diepte/hoogte.

Nr.	Begrip/term/afkorting	Betekenis/verklaring
72	Spoorumgeving	Het met aaneengesloten vegetatie begroeide deel van de spoorweginfrastructuur, inclusief de sloten en faunavoorzieningen. Hier vind je met name objecten die een natuur technische of veelal ook cultuur technische functie hebben, maar tevens een esthetische functie vervullen naar de naaste omgeving. Dit zijn onder anderen: - Berm; - Faunavoorziening; - Sloot; - Boom.
73	Zwerfvuil	Al het <u>afval</u> dat rondslingert op plekken die daar niet voor bestemd zijn, bijvoorbeeld op <u>straat</u>, in de (spoor-) <u>berm</u>, op het <u>strand</u> of in <u>natuurparken</u>. Het is gewoonlijk afval dat daar door menselijk handelen (bewust of onbewust), door nalatigheid, of door natuurkrachten (zoals <u>water</u> en <u>wind</u>) terechtgekomen is. Zwerfafval bestaat voornamelijk uit 3 categorieën: - <u>Sigarettenpeuken</u> en <u>kauwgom</u> worden vaak op straat, in parken of langs de weg achtergelaten en vormen het belangrijkste onderdeel van de categorie fijn zwerfafval. Fijn zwerfafval omvat zwerfafval met een hoogte, breedte, lengte of diameter kleiner of gelijk 10cm en groter of gelijk aan 1cm. - Ook <u>verpakkingsmateriaal</u> van consumpties, bijvoorbeeld <u>blikjes</u>, <u>flesjes</u>, wikkels of <u>patatbakjes</u>. Dit wordt ook wel grof zwerfafval genoemd en omvat zwerfafval met een hoogte, breedte, lengte of diameter groter dan 10cm, niet zijnde grofvuil; - De derde categorie zwerfafval bestaat uit <u>grofvuil</u>; groot en/of zwaar weggegooid afval. Onder grofvuil valt zwerfafval met een gewicht groter of gelijk aan 10 kilogram en kleiner of gelijk aan 23 kilogram en zwerfafval met een volume groter dan 25 liter.
74	Watervoerende sloten	Sloten met een waterspiegel breder dan 3,10 m (gemeten haaks op de sloot) en een waterdiepte van minimaal 0,7 m (gemeten bij de laagste waterstand) zijn bedoeld voor de waterafvoer van het baanlichaam én de afscherming van de baan. Maalveld GHG Slootbodem Watervoerende sloot
75	Schouwplichtige sloten / watergangen en duikers	Sloten door een waterschap v.w.b. de onderhoudsverplichting geheel of gedeeltelijk aan ProRail toebedeeld, zoals vastgelegd in keur en legger maken onderdeel uit van grotere waterhuishoudingstructuren en vallen onder de Keur van het Waterschap.
76	Ecologische sloten	Dit zijn overgedimensioneerde spoorsloten met natuurvriendelijke oevers die ruimte bieden voor de ontwikkeling van flora en fauna (zie OVS00056-7.4 voor een nadere toelichting).

Nr.	Begrip/term/afkorting	Betekenis/verklaring
77	Zaksloot/greppel	Sloten die geen of niet volcontinue water voeren komen voor in de vorm van droge sloten, greppels en zaksloten. Zij hebben hoofdzakelijk een waterbergende functie. <u>Zaksloot</u>
78	Duiker	Dit is een kunstmatige watervoerende en/of waterafvoerende onderdoorgang van het baanlichaam van beton, kunststof of metaal die sloten en watergangen met elkaar verbindt. Een duiker is een kunstwerk met een diameter > 0,15m - ≤ 2,0m.
79	Faunavoorziening	Een Faunavoorziening is een voorziening onder, over of naast de spoorbaan specifiek bedoeld voor de vrije doorgang en/of geleiding van bepaalde diersoorten, of als verblijfplaats van bepaalde diersoorten. Faunavoorzieningen zijn lengte-objecten, behalve de terugkeervoorzieningen (zoals de uittreevoorziening en de terugkeerlep). Dit zijn puntobjecten. Let op: het Hekwerk en constructieve onderdelen van het Spoordragend kunstwerk of Niet-spoordragend kunstwerk zijn geen faunavoorzieningen.
80	Let op! Bouwkundige constructies van kunstwerken (o.a. duikers / tunnels en bruggen) worden gezien als kunstwerk (zie ILS Kunstwerken). Het beheer en onderhoud van/aan deze bouwkundige constructies valt onder het spoortechnisch onderhoud. Onder het beheer en onderhoud van faunavoorziening wordt het functioneel beheer en onderhouden van de passage functies van de kunstwerken voor dieren, zoals onderhoud van de loop-/leeflaag, de omringende vegetatie en het verwijderen van afval uit de passages en hun omgeving.	
81	Wild- of faunaraster	Hekwerk van palen en gaas uit gevlochten ijzerdraad met als doel het keren of geleiden van wilde dieren om hen zodoende te beletten de infrastructuur te betreden en/of te voorkomen dat dieren op een andere plek dan ter plaatse van de faunavoorziening de infrastructuur proberen te kruisen.
82	Terugkeervoorziening (uittreevoorziening én terugkeerlep w.o. dassenlep)	Voorziening (vaak in de vorm van een verhoging met kort geleidend raster of een luik dat naar 1 kant open gaat) om dieren die toch aan de spoorzijde van een (geleide-/wild-) raster zijn beland de mogelijkheid te geven terug te keren.
83	Wildrooster	Een wildrooster is een <u>infrastructurele</u> voorziening die is aangebracht in het wegdek om te voorkomen dat <u>wild</u> een gebied binnenkomt of verlaat, terwijl voetgangers en het overige verkeer over het rooster kan lopen en rijden. Wildroosters bestaan uit een rooster van verticaal geplaatst platstaal waar dieren zich niet graag op begeven, omdat enerzijds hun hoeven tussen de spijlen of anderzijds de spijlen tussen hun gespleten hoeven kunnen schieten. Bij wildroosters wordt platstaal gebruikt omdat de hoeven van wild kleiner zijn dan vee. Daardoor is er minder ruimte tussen de roosters nodig om wild af te rasteren.

Nr.	Begrip/term/afkorting	Betekenis/verklaring
84	Anti-zwanenvoorziening	Een anti-zwanenvoorziening is een visuele barrière tussen de kop van de sloot en het spoor die beoogd de startbaan van de zwaan om te buigen tot boven de bovenleiding. De visuele barrière is in concreto een aantal palen waar linten tussen gespannen zijn, locatie afhankelijk aangevuld met een rij knotwilgen (in het geval er ook knotwilgen zijn geplaatst, is de paal/lint constructie van tijdelijke aard). De anti-zwanenvoorziening kan in vier varianten worden uitgevoerd: 1. De groene anti-zwanenvoorziening op de baan; deze bestaat uit knotwilgen die de aanvliegroute van zwanen over de spoorbaan door het profiel van vrije ruimte permanent afschermen. 2. De tijdelijke anti-zwanenvoorziening op de baan; aan te brengen in de tijd tot de knotwilgen voldoende volgroeid zijn. De tijdelijke voorziening bestaat uit verticale palen voorzien van horizontale linten. 3. De permanente anti-zwanenvoorziening op de baan, op locaties waar wegens ruimtegebrek en/of veiligheidsissue 's geen plek is voor een anti-zwanenvoorziening bestaande uit knotwilgen. De houten palen worden hier vervangen door aluminium staanders en evenals bij de tijdelijke voorziening, voorzien van horizontale linten. 4. De anti-zwanenvoorziening op kunstwerken; op kunstwerken is uitsluitend sprake van een permanent karakter. De houten palen worden hier vervangen door aluminium staanders die aan de zijkant van het kunstwerk bevestigd worden.
85	Ecoduct / natuurbrug	Een als natuur ingericht viaduct (in sommige, ruim gedimensioneerde gevallen ook wel natuur- of landschapsbrug genoemd), waarover leefgebieden van planten en dieren aan weerszijden van een (spoor)weg of kanaal met elkaar zijn verbonden. Het idee is dan dat alle betrokken natuurwaarden de voorziening gebruiken omdat het landschap over de brug doorloopt. Langs de infrastructuur zijn aanvullende voorzieningen (rasters etc.) nodig om te voorkomen dat dieren op een andere plek de infrastructuur proberen te kruisen. Het gebruik van het ecoduct wordt nog meer gestimuleerd door in het aanloopgebied naar de voorziening toe geleiding in de vorm van begroeiing, stobben en reliëf te realiseren.
86	Faunapassage	Een faunapassage is een doorgang voor dieren over, door of onder een barrière (bijvoorbeeld onder de (spoor-)baan door of langs een viaduct). Onder faunapassages vallen onder andere, maar niet uitputtend: - Kleine faunatunnels (w.o. bijv. amfibieëntunnels of dassentunnels); - Grote faunatunnels; - Loopstrook dwarsrichting en langsrichting; - Ecoduikers.
87	Faunabuis (incl. kleine faunatunnel/kleinwildtunnel, amfibieëntunnel en dassentunnel).	Faunapassage geschikt voor kleine diersoorten in de vorm buizen of rechthoekige, droge duikers die zijn bedoeld voor kleine tot middelgrote landgebonden diersoorten. Een kleine faunatunnel wordt ook vaak kleinwildtunnel, amfibieëntunnel, dassentunnel, bevertunnel of faunabuis genoemd, afhankelijk van eventuele specifieke doelsoorten (das, amfibieën, etc.) en/of vormgeving (vierkant, buisvormig). Kleine faunatunnels bestaan meestal uit beton, staal of kunststof (glad of gegolfd) en hebben (in aansluiting op de door ProRail voor duikers gehanteerde definitie) een diameter > 0,15m - ≤ 2,0m.
88	Ecoduiker	Compleet met loopstroken geprefabriceerde betonnen duikers.

Nr.	Begrip/term/afkorting	Betekenis/verklaring
89	Grote faunatunnel (ook grootwildtunnel genoemd, maar dit verdient niet de voorkeur):	Tunnel geschikt voor passage van grotere diersoorten zoals edelhert en ree. Grote tunnels worden toegepast als de aanleg van een brug of viaduct op pijlers niet mogelijk is. Een grote faunatunnel komt wat betreft vorm en dimensies overeen met een normale verkeerstunnel, maar in plaats van asfalt of beton bestaat de grondlaag uit aarde met vegetatie. Grote faunatunnels zijn doorgaans van beton en hebben een diameter > 2,0m.
90	Loopstrook (zowel in dwarsrichting alsook in langsrichting)	Een van de overige functie van het kunstwerk vrijliggende betonnen of houten strook in een duiker, onder een brug of langs een brug om passage van dieren mogelijk te maken.
91	Amfibieënscherm	een vrijstaand of aan een hekwerk of wildraster bevestigd ter wering en/of geleiding (naar een faunapassage) van amfibieën. Doordat het een stevig en glad scherm (doorgaans van kunststof) is worden amfibieën verhinderd er overheen klimmen en alsnog in de spoorweginfrastructuur terecht te komen.
92	Stobbenwal	wal, bestaande uit uitgegraven boomstobben
93	Amfibieënpool	een kleine pool die plaatselijk minimaal één meter diep is en waar de omstandigheden geschikt zijn voor de voortplanting van kikkers, padden en salamanders. Ook voor sommige andere dieren, zoals libellen, zijn pool en omgeving een geschikte leefomgeving.
94	Geleiden	= weg wijzen naar passage. Een raster met hoofdzakelijk deze functie zorgt dat dieren langs het raster lopend/kruipend hun weg vinden naar de faunavoorziening, bijv. een raster al dan niet met amfibieënscherm.
95	Keren	= dierkerend = dier tegenhouden van spoor. Een raster met hoofdzakelijk deze functie zorgt dat dieren niet in het spoor terecht kunnen komen, bijvoorbeeld een hekwerk.
96	Afschermen	= menskerend. Een hekwerk met deze functie zorgt er voor dat mensen geen onbelemmerde toegang tot het spoor hebben. Veelal geldt dit effect, in meer of mindere mate afhankelijk van de aard van de afscherming, ook voor dieren.
97	NVW	Normenkader Veilig Werken
98	OBS	Organisation Breakdown Structure
99	(G)TVP	(Geplande) Trein Vrije Periode
100	VVW	Voorschrift Veilig Werken
101	WBS	Work Breakdown Structure
102	WB-O	Werkplekbeveiliger Ontwerpende taken
103	VOB	Vertraging Opvang Buffer
104	TSB	Tijdelijke SnelheidsBeperking
105	VTW	Verzoek Tot Wijziging
106	Overige definities:	Voor begrippen waarvoor in deze lijst geen (specifieke) definitie is weergegeven wordt verwezen naar: I. Definities in wet- en regelgeving met betrekking tot boombeheer; II. Definities in Handboek Bomen 2018; III. én..... Definities behorend in/bij de door ProRail ten behoeve van deze aanbesteding uitgegeven contractstukken.

6. Ontwerp-/streefbeelden per landschaps-/beheertype

De in dit hoofdstuk opgenomen ontwerp-/streefbeelden zijn bedoeld om te illustreren welke streefbeelden ProRail voor ieder afzonderlijk beheertype voor ogen heeft. Hiermee wordt geschetst hoe een beheertype er (globaal) uit zou moeten zien.

De in dit hoofdstuk behandelde beheertypen, zijn een doorontwikkeling van de “Kwaliteitscatalogus spoorbermen_ProRail en CROW_2019” in combinatie met het vernieuwde Spoorbeeld van Bureau Spoorbouwmeester.

6.1 Toelichting op de '5 landschaps-/bermbeheertypen

Ten behoeve van het onderhoud van de vegetaties in de spoorberm onderscheiden we, afhankelijk van de algemene landschapskenmerken “open” en “gesloten” en de globale voedselrijkdom van de bodem “arm” of “rijk” in de Nederlandse spooromgeving, 5 landschaps-/bermbeheertypen.

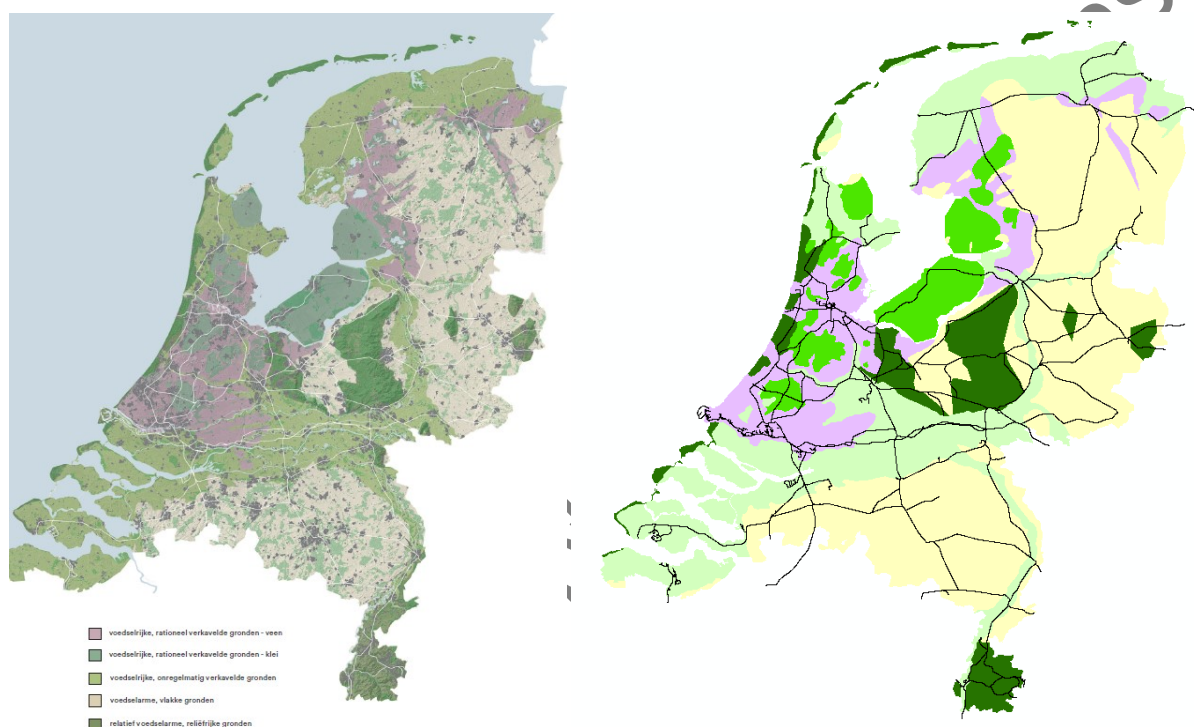

Fig. 1. Verdeling van de door ProRail onderscheiden landschaps-/beheertypen over Nederland, links de officiële versie en rechts een vereenvoudigde versie voor gebruik in GIS-applicaties

1. Voedselrijke, rationeel verkavelde gronden – veen

(In SAP opgenomen als kenmerkwaarde “VRVG-V”)

2. Voedselrijke, rationeel verkavelde gronden – klei

(In SAP opgenomen als kenmerkwaarde “VRVG-K”)

3. Voedselrijke, onregelmatig verkavelde gronden

(In SAP opgenomen als kenmerkwaarde “VROG”)

4. Voedselarme, vlakke gronden

(In SAP opgenomen als kenmerkwaarde “VAVG”)

5. Voedselarme, reliëfrijke gronden

(In SAP opgenomen als kenmerkwaarde “VARG”)

In het (beleids-)document “Spoorbeeld, landschapsplan voor het spoor” door Bosch Slabbers landschapsarchitecten opgesteld in opdracht van Bureau Spoorbouwmeester (o.l.v. Rijksspoorbouwmeester Eric Luiten en Jos van den Hende) worden de hierboven weergegeven landschaps-/beheertypen nader toegelicht in de context van landschap en spoor.

Voor de opbouw en invulling van door de opdrachtnemer op te stellen onderhoudsplannen (inclusief Ecologisch werkprotocol cf. de Gedragscode Wnb voor ProRail) zijn uit “Spoorbeeld, landschapsplan voor het spoor” de volgende hoofdstukken 2 en 3 van groot belang. Deze hoofdstukken bieden de aanknopingspunten om tot een onderhoudsplan te komen dat gericht is op het nastreven en bereiken van de door ProRail gestelde streefbeeld, die per landschaps-/beheertype in de volgende paragrafen worden beschreven. ProRail gebruikt, naast deze beeldkwaliteitscatalogus ook de voornoemde hoofdstukken uit “Spoorbeeld, landschapsplan voor het spoor” bij de beoordeling van de door opdrachtnemer aangeleverde onderhoudsplannen.

Nb. Het in hoofdstuk 4 van "Spoorbeeld, landschapsplan voor het spoor" opgenomen sortiment is in de volgende paragrafen van deze beeldkwaliteitscatalogus in deels gewijzigde en deels aangevulde versie opgenomen. Door zowel opdrachtnemer (bij controle van plannen en inspecties) en opdrachtnemer (bij inventarisatie, uitvoering en inspectie van de onderhoudswerkzaamheden) dient deze sortimentslijst te worden gebruikt en niet die in hoofdstuk 4 van "Spoorbeeld, landschapsplan voor het spoor"!

6.2 Voedselrijke, rationeel verkavelde gronden - Veen (= "open, rijke spoorberm")

SAP-kenmerkwaarde: VRVG-V

Het landschap:

Smalle, opstreckende stroken grasland met hier tussen **brede sloten met een hoge waterstand** kenmerken de veengronden. De veengebieden zijn **zeer open**. Het zicht wordt ingekaderd door **bepanting** rondom dorpen en **langs wegen, dijken, kades en riviertjes**. Hier en daar vindt men op de wat hoger en droger gelegen delen echter ook wat grotere eenheden bos.

Vanwege de hoge grondwaterstanden ligt het spoor door de veengronden op een dijklichaam. **Vanuit de trein** is er door deze verheven ligging een **uniek zicht op dit open landschap**.

Afwisseling vindt met name plaats middels **af en toe begeleidende bepanting langs paden van bijvoorbeeld knotwilgen**, grote open water partijen met rietoevers en/of hoger gelegen dijken en boezemwatergangen.

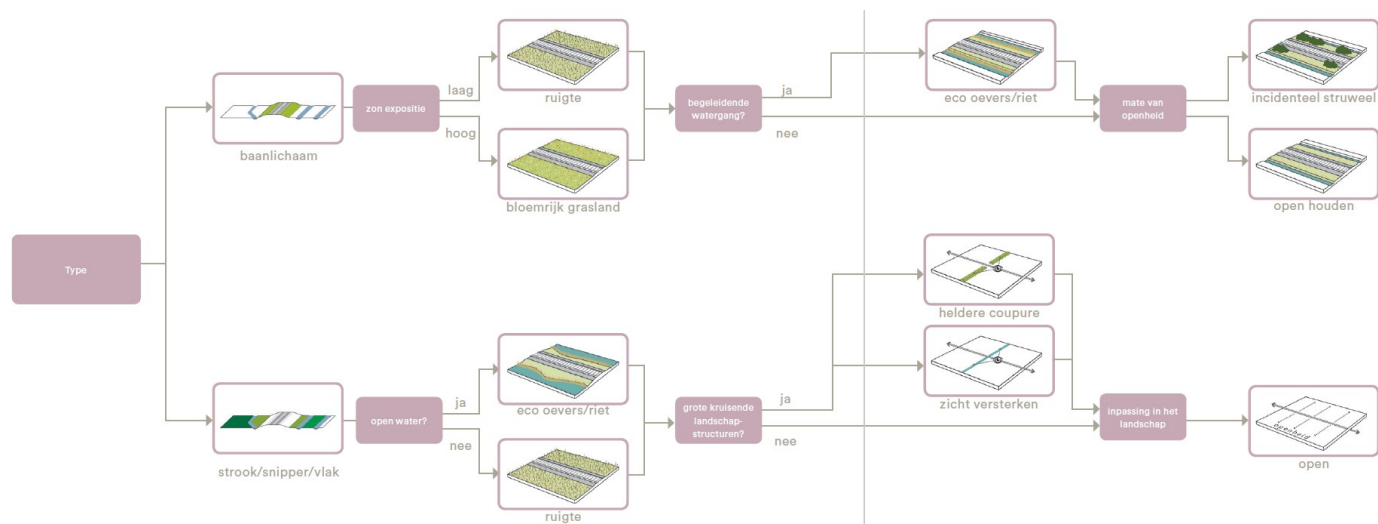

Afb. 1 uit: Wederopbouwlandschappen: 'de laag van maakbaarheid', door Feddes/Olthof Landschapsarchitecten bv i.s.m. Franz Ziegler/Branderhorst voor architectuur en stedenbouw, i.o.v. College van Rijksadviseurs i.s.m. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Utrecht, maart 2014;

Afb. 2 uit: "De Venen een geschiedenis van de landinrichting" via http://www.provincie-utrecht.nl/publiek/documenten/monumenten/TT/TT2_Venen.pdf

Het beheer:

Dit beheertype wordt gekenmerkt door een relatief open ligging in een meestal intensief gebruikte omgeving (stad en land) op een van nature vaak relatief voedingsrijke ondergrond uit hoofdzakelijk veen. Het spoor licht in hier veelal verhoogd op een dijklichaam van zand of klei. Dit gebied biedt door de (relatief) grote nalevering van voedingsstoffen uit de ondergrond en/of omgeving over het algemeen weinig tot geen goede mogelijkheden voor verschralling en kenmerkt zich verder door een beperkte (al dan niet ontworpen) aanwezigheid van struweel en/of bomen. De grazige bermvegetatie zal hier doorgaans het meest geschikt zijn voor het ontwikkelen van ruigte. Waar hier echter het baanlichaam is opgebouwd uit zand en er sprake is van een hoge zonexpositie, dient (door verschralling) te worden gestreefd naar de ontwikkeling van een bloemrijk grasland.

Afb. 3 uit: "Spoorbeeld, Landschapsplan voor het spoor", hfst. 3. Visie "Voedselrijke, rationaal verkavelde gronden – veen", blz. 54-55, Bosch Slabbers landschapsarchitecten, i.o.v. Rijksspoorbouwmeester, Utrecht, 2020

Beplanting:

1. Bomen en boomvormers

Soorten:

Latijnse naam	Nederlandse naam
Acer Campestre	Spaanse aak
Betula Pubescens	Zachte berk
Populus Nigra	Zwarte populier
Prunus Avium	Zoete kers
Alnus Glutinosa	Zwarte els
Quercus Robur	Zomereik
Fraxinus Excelsior	Gewone es
Salix Alba	Schietwilg
Salix Fragilis	Kraakwilg
Salix Purpurea	Bittere wilg
Sorbus Aucuparia	Gewone lijsterbes
Ulmus	Iep

Opmerkingen:

Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Onbekend of aangeknaagd door bevers
Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Onbekend of aangeknaagd door bevers
Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers

Voorkomende beplantingstypen:

- Solitair;
- Kleine groep (veelal op kruisingen van landschapselementen);
- Laanbeplanting langs wegen (en op overwegen)
- Kleinere bossen.

2. Struiken:

Soorten:

Latijnse naam	Nederlandse naam
Cornus Sanguinea	Rode kornoelje
Crateagus Coccinea	Meidoorn
Cornus Mas	Gele kornoelje
Myrica Gale	Wilde gagel
Prunus Padus	Gewone vogelkers
Rubus Fruticosus	Gewone braam
Ribes Rubrum	Aalbes
Salix Repens	Kruipwilg
Salix Trianda	Amandelwilg
Rhamnus Frangula	Sporkehout
Salix Viminalis	Katwilg

Opmerkingen:

Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Onbekend of aangeknaagd door bevers
Onbekend of aangeknaagd door bevers
Onbekend of aangeknaagd door bevers
Onbekend of aangeknaagd door bevers
Onbekend of aangeknaagd door bevers
Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Onbekend of aangeknaagd door bevers
Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers

Voorkomende beplantingstypen:

- Solitair;
- Incidenteel struweel.

6.3 Voedselrijke, rationeel verkavelde gronden - Klei (= "open, rijke spoorberm")

SAP-kenmerkwaarde: VRVG-K

Het landschap:

Grootschalige, rationele verkaveling kenmerkt dit landschapstype. Het **landschap is zeer open**, waarin **laanbeplanting langs wegen** veelal de kaders vormt. Hier en daar vindt men echter grotere eenheden, aangeplante bos. Naast de laanbeplanting is ook het rationele slotenpatroon een sterk structurerend element. Er voeren relatief weinig spoorwegen door de droogmakerijen. Het spoor door de droogmakerijen ligt op maaiveld en heeft daardoor meestal een ondergrond van klei. Door de grote openheid is de rationale, de maakbaarheid van het landschap, voor de treinreiziger goed zichtbaar.

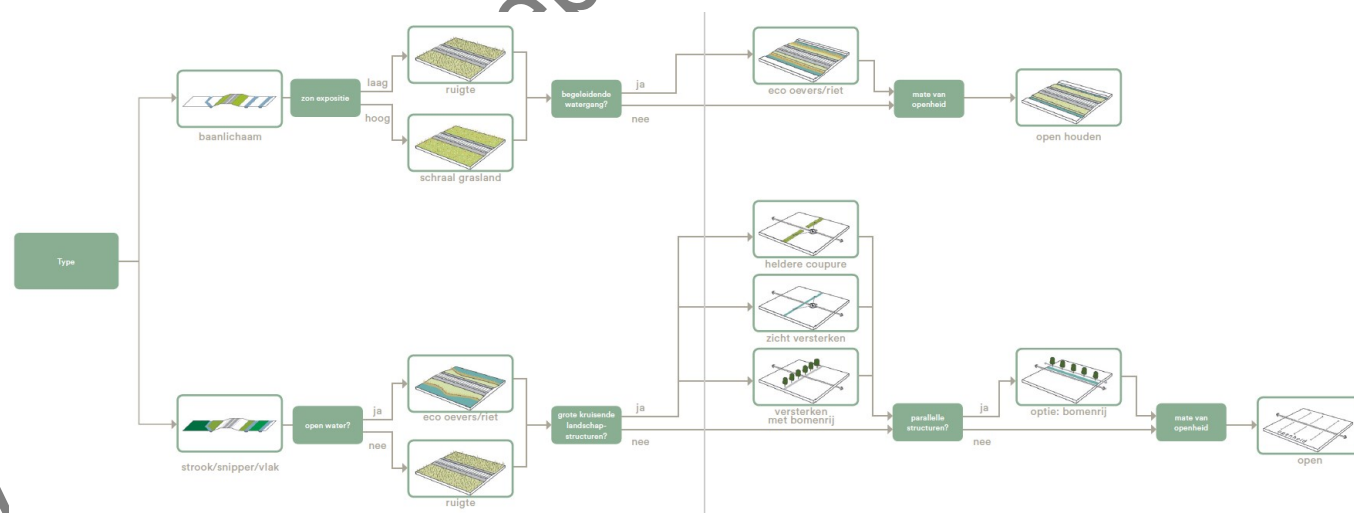

Afb. 4 uit: Gebiedsdocument Haskerveenpolder, ©Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, 2016

Afb. 5 uit: [Dorpsonderzoek Workum, van +1850 tot nu, Verkaveling](#)

Het beheer:

Dit beheertype wordt gekenmerkt door een **relatief open ligging** in een meestal intensief gebruikte omgeving (stad en land) op een van nature voedingsrijke ondergrond uit hoofdzakelijk klei. Anders dan het omringende landschap wordt bos gekenmerkt door een relatief gesloten ligging. Dit gebied biedt door de (relatief) grote nalevering van voedingsstoffen uit de ondergrond en/of omgeving (zoals bladval) weinig tot geen goede mogelijkheden voor verschraving en kenmerkt zich verder door een beperkte (al dan niet ontworpen) aanwezigheid van struweel en/of bomen. De grazige bermvegetatie zal hier doorgaans het meest geschikt zijn

Afb. 6 uit: "Spoorbeeld, Landschapsplan voor het spoor", hfst. 3. Visie "Voedselrijke, rationaal verkavelde gronden - klei", blz. 56-57, Bosch Slabbers landschapsarchitecten, i.o.v. Rijksspoorbouwmeester, Utrecht, 2020

Beplanting:

1. Bomen en boomvormers

Soorten:

Latijnse naam
Acer Campestre
Acer Platanoides

Nederlandse naam
Spaanse aak
Noorse esdoorn

Opmerkingen:

Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Weinig/niet aangeknaagd door bevers

Soorten:		Opmerkingen:
Latijnse naam	Nederlandse naam	
Fagus Sylvatica	Gewone beuk	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Corylus Avellana	Gewone hazelaar	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Betula Pubescens	Zachte berk	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Populus Nigra	Zwarte populier	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Populus Tremula	Ratelpopulier	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Populus Canadensis	Canadese populier	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Populus Canescens	Grauwe abeel	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Prunus Avium	Zoete kers	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Alnus Glutinosa	Zwarte els	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Alnus Incana	Witte els	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Quercus Robur	Zomereik	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Fraxinus Excelsior	Gewone es	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix Alba	Schietwilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix Fragilis	Kraakwilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix Purpurea	Bittere wilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Sorbus Aucuparia	Gewone lijsterbes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Ulmus	Iep	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers

Voorkomende beplantingstypen:

- Solitair;
- Kleine groep (veelal op kruisingen van landschapselementen);
- Laanbeplanting langs wegen (en op overwegen)
- Kleinere bossen.

2. Struiken:

Soorten:		Opmerkingen:
Latijnse naam	Nederlandse naam	
Cornus Sanguinea	Rode kornoelje	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Crataegus Coccinea	Meidoorn	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Cornus Mas	Gele kornoelje	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Myrica Gale	Wilde gager	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Prunus Padus	Gewone vogelkers	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Prunus Spinosa	Sleedoorn	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Rubus Fruticosus	Gewone braam	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Ribes Rubrum	Aalbes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Ribes Nigrum	Zwarte bes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Salix Repens	Kruipwilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix Trianda	Amandelwilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Rhamnus Cathartica	Wegedoorn	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Rhamnus Frangula	Sporkehout	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Salix Viminalis	Katwilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Rosa Canina	Hondsroos	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Viburnum Opulus	Gelderse roos	Weinig/niet aangeknaagd door bevers

Voorkomende beplantingstypen:

- Solitair
- Kleine groepen.

6.4 Voedselrijke, onregelmatig verkavelde gronden (= "Open, rijke spoorberm" en "Gesloten, rijke spoorberm")

SAP-kenmerkwaarde: VROG

Het landschap:

Zowel het terpenlandschap als het zeeleilandschap en het riviereengebied kennen een onregelmatige verkaveling met kronkelende dijken, kreken en geulen. Water is alom aanwezig. **Het landschap is over het algemeen vrij open**, maar in het riviereengebied worden de **open komgebieden** afgewisseld door de **meer besloten oeverwallen**.

Het spoor kent lange rechtstanden, licht veelal in een (lichte) ophoging ten opzichte van het landschap en doorsnijdt de onregelmatige verkavelingen. In het riviereengebied loopt het spoor soms parallel aan het water en

soms juist haaks erop, waarbij de kruising van het water een prachtig zicht biedt op de rivier en de aangrenzende uiterwaarden en dijken. Specifiek voor het spoor in het noorden van het land is de afwezigheid van bovenleidingen, waardoor de spoorlijn (los van een mogelijk verhoogde ligging) nauwelijks zichtbaar in het landschap ligt.

Afb. 7 uit: "Terpen, ijertijd 800 tot 50 voor christus" via <http://archeoloogindeklas.nl/archeos/de-archeologie-van-nederland/ijertijd-800-tot-50-voor-christus/terpen>

Afb. 8 uit: "Landschap in Nederland, ontginningstypen" van Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed via <https://landschapinnederland.nl/ontginningstypen>

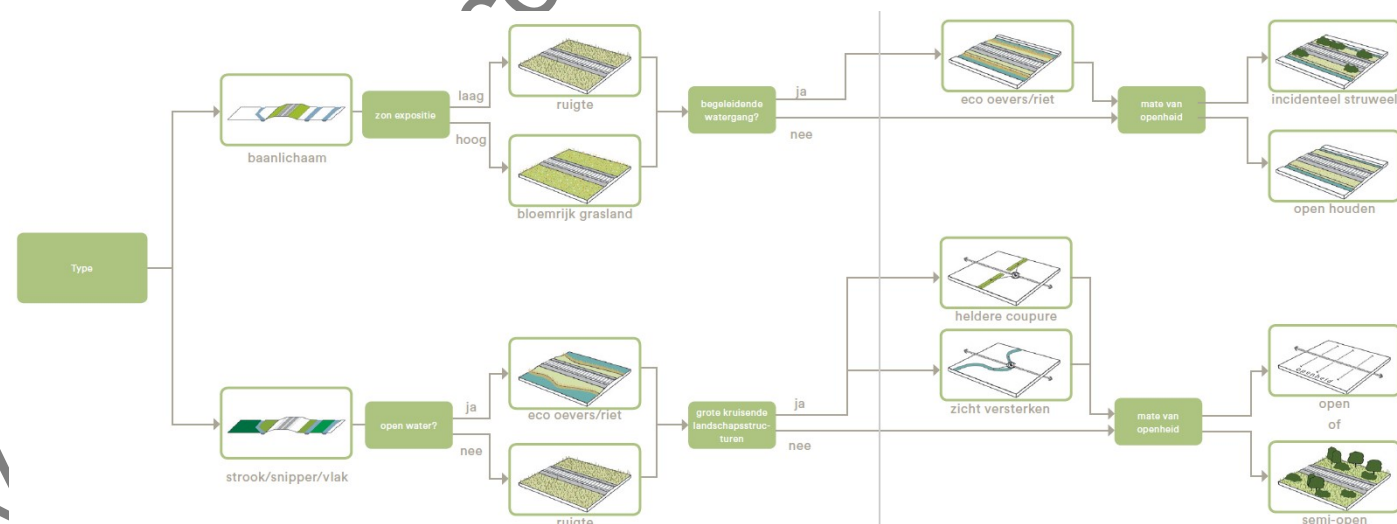
Afb. 9 uit: "Oude Rijn een dynamisch oud land" via <https://geo.provincie-utrecht.nl/publiek/documenten/monumenten/TT/site/Oude%20Rijnklein.pdf>

Het beheer:

Het grootste deel van dit beheertype wordt gekenmerkt door een relatief open ligging in een meestal intensief gebruikte omgeving (stad en land) op een van nature voedingsrijke ondergrond, (zware) klei en (zware) zavel. Dit gebied biedt door de (relatief) grote nalevering van voedingsstoffen uit de ondergrond en/of omgeving weinig tot geen goede mogelijkheden voor verschralling en kenmerkt zich verder door een beperkte (al dan niet ontworpen) aanwezigheid van struweel en/of bomen.

Op de oeverwallen kan er echter sprake zijn van plaatselijk een relatief gesloten omgeving op een voedingsrijke ondergrond. Hierbij moet worden gedacht aan situaties waarin er in de directe omgeving van de spoorberm veel voedingsstoffen vrijkomen zoals bos- en/of struweelranden met veel bladval. Ook deze delen van dit gebied bieden weinig tot geen goede mogelijkheden voor verschrallingsbeheer en kenmerkt zich door een aanwezigheid van (binnen stedelijke gebied meestal 'ontworpen') struweel en/of bomen en soms boomgroepen.

Waar het spoor in dit gebied echter verhoogd is aangelegd en als daarbij gebruik is gemaakt van zand, is de bodem minder rijk aan voedingsstoffen en de kans op nalevering daarvan significant kleiner. Als een spoorberm met deze kenmerken ook een goed zonexpositie kent zijn er echter wel redelijk goede mogelijkheden voor verschralling aanwezig. De ontwikkeling van een schrale vegetatie leidt veelal binnen aanzienlijke tijd tot een lagere onderhoudsbehoefte.

Afb. 10 uit: "Spoorbeeld, Landschapsplan voor het spoor", hfst. 3. Visie "Voedselrijke, onregelmatig verkavelde gronden", blz. 58-59, Bosch Slabbers landschapsarchitecten, i.o.v. Rijksspoorbouwmeester, Utrecht, 2020

Beplanting:

1. Bomen en boomvormers

Soorten:

Latijnse naam
Acer Campestre
Acer Platanoides

Nederlandse naam
Spaanse aak
Noorse esdoorn

Opmerkingen:

Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Weinig/niet aangeknaagd door bevers

Soorten:		Opmerkingen:
Latijnse naam	Nederlandse naam	
Fagus Sylvatica	Gewone beuk	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Corylus Avellana	Gewone hazelaar	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Betula Pubescens	Zachte berk	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Betula Pendula	Ruwe berk	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Populus Nigra	Zwarte populier	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Populus Tremula	Ratelpopulier	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Populus Canadensis	Canadese populier	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Populus Canescens	Grauwe abeel	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Prunus Avium	Zoete kers	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Alnus Glutinosa	Zwarte els	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Alnus Incana	Witte els	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Quercus Robur	Zomereik	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Quercus petraea	Wintereik	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Fraxinus Excelsior	Gewone es	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix Alba	Schietwilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix aurita	Geoorde wilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix caprea	Boswilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix Fragilis	Kraakwilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix Purpurea	Bittere wilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Sorbus Aucuparia	Gewone lijsterbes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Tilia platyphyllos	Zomerlinde	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Ulmus	lep	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers

Voorkomende beplantingstypen:

- Solitair;
- Kleine groep (veelal op grenzen van landschapselementen);
- Laanbeplanting langs wegen (en op overwegen)
- Kleinere bossen.

2. Struiken:

Soorten:		Opmerkingen:
Latijnse naam	Nederlandse naam	
Cornus Sanguinea	Rode kornoelje	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Crataegus Coccinea	Meidoorn	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Cornus Mas	Gele kornoelje	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Corylus Avellana	Gewone hazelaar	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Myrica Gale	Wilde gagel	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Prunus Padus	Gewone vogelkers	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Prunus Spinosa	Sleedoorn	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Rubus Fruticosus	Gewone braam	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Ribes Rubrum	Aalbes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Ribes Nigrum	Zwarte bes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Salix Repens	Kruipwilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix Trianda	Amandelwilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Rhamnus Cathartica	Wegedoorn	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Rhamnus Frangula	Sporkehout	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Salix Viminalis	Katwilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Sorbus Aucuparia	Gewone lijsterbes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Rosa Canina	Hondsroos	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Viburnum Opulus	Gelderse roos	Weinig/niet aangeknaagd door bevers

Voorkomende beplantingstypen:

- Solitair;
- Kleine groepen (veelal op grenzen van landschapselementen).

6.5 Voedselarme, vlakke gronden (= "Open, arme spoorberm", "Gesloten, arme spoorberm", "Heide spoorberm" en soms "Duin spoorberm")

SAP-kenmerkwaarde: VAVG

Het landschap:

Kleinschaligheid is kenmerkend voor de arme vlakke zandgronden. Het landschap is **afwisselend, open** **landbouwgebieden worden opgevolgd door meer besloten bosgebieden**. Uitzondering hierop zijn de **bollenvelden** (afgegraven strandwallen). Dit zijn **veelal open landschappen** met intensief agrarische doeleinden. Bebouwing is overal te vinden in kleine en grote dichtheden. Water is beperkt aanwezig in dit landschap. Het spoor kruist af en toe een beek of een kanaal en kent lange rechtstanden van waaraf reizigers de afwisseling van het landschap kunnen beleven.

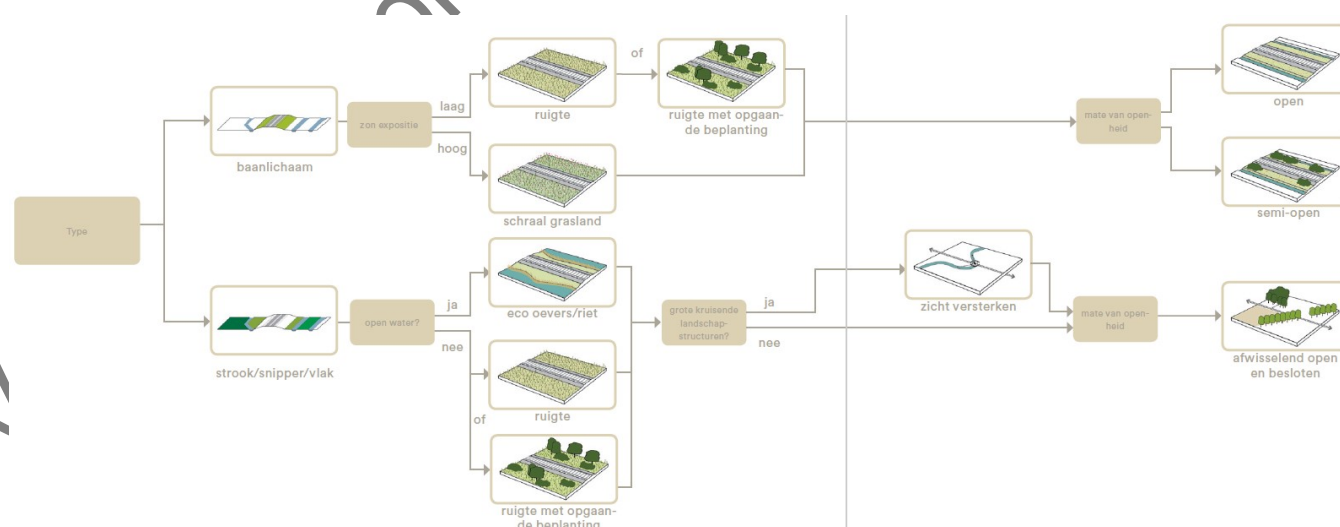

Afb. 11 en 12 uit: "Beter boeren in kleinschalig landschap", van G.J. Maas et al, Wageningen Environmental Research, Wageningen, april 2017
Afb. 13 uit: "Vormvariaties in het zandlandschap", van Ward Koster et al, Vakblad Natuur Bos Landschap, november 2010

Het beheer:

Het grootste deel van dit beheertype wordt gekenmerkt door een arme of potentieel arme zandbodem. Dit gebied biedt over het algemeen goede mogelijkheden voor verschrallingsbeheer. De open delen kenmerken zich door een beperkte aanwezigheid van struweel en/of individuele bomen, lanen of kleine boomrijen/groepen op de grenzen en kruisingen van landschapselementen en kleinere bossen. De gesloten delen kenmerken zich in het landschap veelal door een aanwezigheid van grotere struwelen, boomrijen/-groepen langs wegen en soms grotere bosopstanden. In de stedelijke omgeving kenmerkt de gesloten ligging zich veelal, al dan niet in combinatie met de aanwezigheid van struweel en/of boomrijen/-groepen, door de directe nabijheid van (veelal dichte) bebouwing.

Een bijzonder onderdeel van dit beheertype is het kunstmatig gecreëerde, industriële landschap van de Maasvlakte, dat qua vegetatie overeenkomt met een duinachtig gebied. Het kenmerkt zich door een behoorlijk open ligging op een arme zandgrond. De begroeiing in de omgeving is overwegend laag door heide- en/of duinvegetaties bestaande uit taaie, korte grassen en laagblijvende kruiden en struikachtige. De vegetatie is vaak niet hoger dan 1 m. Hier en daar wordt het beeld versterkt door enkele verspreide heesters zoals bijvoorbeeld brem of duindoorn. De bodem is arm/schraal en moet dat blijven voor behoud van deze vegetatie. De vegetatie is kwetsbaar voor grote machines en jaarlijks maaien. Op de Maasvlakte zijn daarnaast ook kleine bosjes van populieren, soms eiken en/of essen aangeplant als onderdeel van het landschappelijk ontwerp van de Betuweroute.

Afb. 14 uit: "Spoorbeeld, Landschapsplan voor het spoor", hfst. 3. Visie "Voedselarme, vlakke gronden", blz. 60-61, Bosch Slabbers landschapsarchitecten, i.o.v. Rijksspoorbouwmeester, Utrecht, 2020

Beplanting:

1. *Bomen en boomvormers*

Soorten:		Opmerkingen:
Latijnse naam	Nederlandse naam	
Acer Pseudoplatanus	Gewone esdoorn	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Aesculus hippocastanum	Paardenkastanje	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Fagus Sylvatica	Gewone beuk	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Corylus Avellana	Gewone hazelaar	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Carpinus Betula	Haagbeuk	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Betula Pubescens	Zachte berk	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Betula Pendula	Ruwe berk	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Populus Alba	Zwarte populier	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Populus Canescens	Grauwe abeel	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Prunus Avium	Zoete kers	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Quercus Robur	Zomereik	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Quercus Petraea	Wintereik	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Pinus Sylvestris	Vliegden	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Salix Aurita	Geeorde wilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix Caprea	Boswilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix Cinerea	Grauwe wilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Sorbus Aucuparia	Gewone lijsterbes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Tilia Platyphyllos	Zomerlinde	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Tilia Cordata	Winterlinde	Onbekend of aangeknaagd door bevers

Voorkomende beplantingstypen:

- Solitair;
- Kleine groep (veelal op grenzen van landschapselementen);
- Laanbeplanting langs wegen (en op overwegen)
- Kleinere en grotere bossen.

2. Struiken:

Soorten:		Opmerkingen:
Latijnse naam	Nederlandse naam	
Cornus Sanguinea	Rode kornoelje	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Crataegus Monogyna	Eenstijlige meidoorn	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Crataegus Laevigata	Tweestijlige meidoorn	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Cornus Mas	Gele kornoelje	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Corylus Avellana	Gewone hazelaar	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Amelanchier Leavis	Krentenboompje	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Prunus Padus	Gewone vogelkers	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Cytisus Scoparius	Brem	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Rubus Fruticosus	Gewone braam	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Euonymus europaeus	Kardinaalsmuts	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Elaeagnus angustifolia	(smalbladige) Olijfwilg	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Ribes Nigrum	Zwarte bes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Salix Repens	Kruipwilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Genista anglica	Stekelbrem	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Ligustrum vulgare	Gewone liguster	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Rhamnus Frangula	Sporkehout	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Ilex aquifolium	Hulst	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Juniperus communis	Jeneverbes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Rosa rubiginosa	Egelantier	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Sambucus nigra	Gewone vlier	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Sambucus racemosa	Trosvlier	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Salix caprea	Boswilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Ulex europaeus	Gaspeldoorn	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Sorbus Aucuparia	Gewone lijsterbes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Rosa Canina	Hondsroos	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Viburnum Opulus	Gelderse roos	Weinig/niet aangeknaagd door bevers

Voorkomende beplantingstypen:

- Solitair;
- Kleine groepen (al dan niet op grenzen van landschapselementen);
- Struwelen en bosranden.

6.6 Voedselarme, reliëfrijke gronden (= “Open, arme spoorberm”, “Gesloten, arme spoorberm” en soms “Duin spoorberm”)

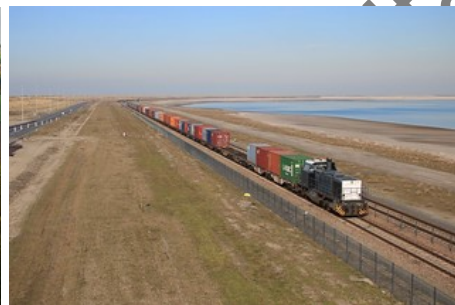
SAP-kenmerkwaarde: VARG

Het landschap:

Met name de **stuwwallen zijn zeer besloten**. Deze worden **nu en dan afgewisseld met open arealen heide of landbouwgrond**. Het **heuvelland en de kustzone met strand en duinen kennen meer afwisseling tussen open en besloten**. **Open water** is op de arme, reliëfrijke gronden **nauwelijks aanwezig**. Dit zijn **gebieden met** voor Nederlandse begrippen **grote hoogteverschillen**. Dit wordt voor de reiziger beleefbaar doordat het spoor veelal in het landschap ingesneden is. In het heuvelland was het reliëf dermate bepalend dat het leidend is geweest voor tracering van het spoor. De vele bochten maken dit voor de reiziger beleefbaar. Van alle 5 benoemde landschapstypen is bebouwing hier het minste waarneembaar voor de treinreiziger.

Afb. 15 uit: "De natuur beleven in het groenste hart van het Heuveland", Verkeersbureaus.info, maart 2016

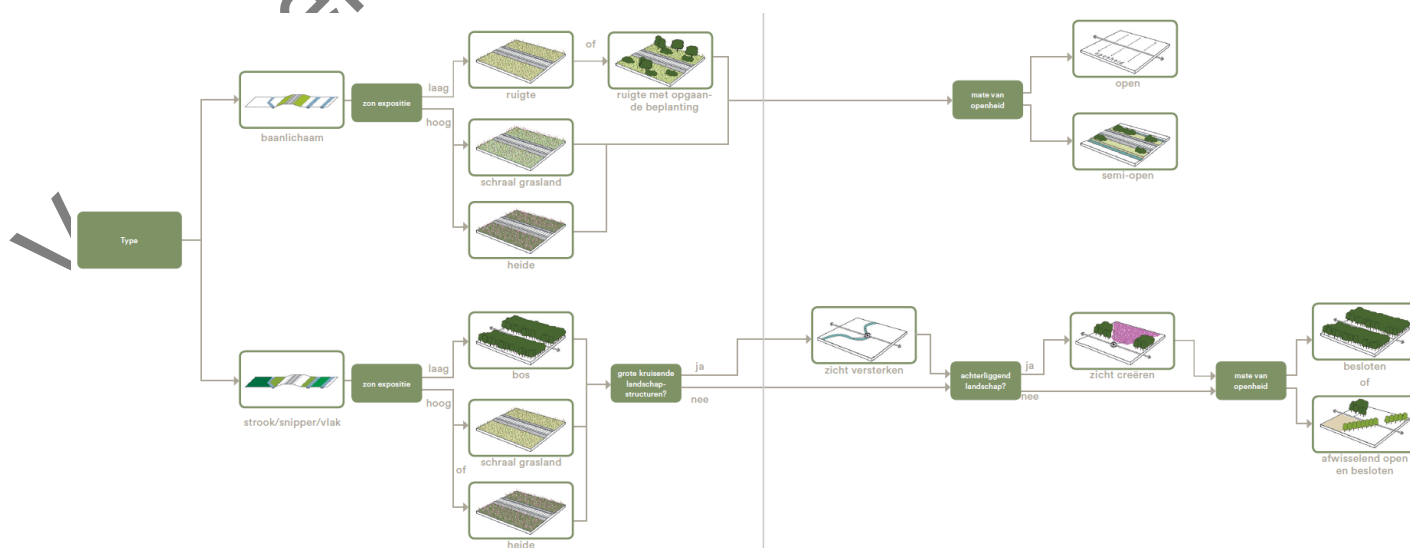

Afb. 16: "Tweede Maasvlakte, 20180217, RTB V159", David Dekker via <https://www.flickr.com/photos/davidedekker/26444906908/in/photostream/>

Het beheer:

Het grootste deel van dit beheertype wordt gekenmerkt door een arme of potentieel arme zandbodem. Dit gebied biedt over het algemeen goede mogelijkheden voor verschrallingsbeheer. De gesloten delen kenmerken zich in het landschap veelal door een aanwezigheid van grotere struwelen, boomrijen/-groepen langs wegen en grotere bosopstanden. In de stedelijke omgeving kenmerkt de gesloten ligging zich veelal, al dan niet in combinatie met de aanwezigheid van struweel en/of boomrijen/-groepen, door de directe nabijheid van (veelal dichte) bebouwing. De delen met een meer open karakter kenmerken zich door een beperkte aanwezigheid van struweel en/of individuele bomen, lanen of kleine boomrijen/groepen op de grenzen en kruisingen van landschapselementen en kleinere bossen.

Twee bijzondere onderdelen van dit beheertype zijn de heides en (oude, afgegraven) duingebieden. Beiden kenmerken zich door een behoorlijk open ligging. De heide is een landschappelijk element dat resteert van wat vroeger wel ‘woeste grond’ heette, gevormd op arme zandgrond en veelal omgeven met bosopstanden. De duinen zijn arme zandgronden, afgegraven ten behoeve van tuinbouw. De begroeiing in de omgeving is overwegend laag door heide- en/of duinvegetaties bestaande uit taaie, korte grassen en laagblijvende kruiden en struikachtige. De vegetatie is vaak niet hoger dan 1 m. Hier en daar wordt het beeld versterkt door enkele verspreide heesters zoals bijvoorbeeld brem of duindoorn. Soms komen er ook enkele solitaire bomen of kleine groepjes bomen voor zoals vliegdennen, eiken, berken. De bodem is arm/schraal en moet dat blijven voor behoud van deze vegetatie. De vegetatie is kwetsbaar voor grote machines en jaarlijks maaien.

Beplanting:

1. Bomen en boomvormers

Soorten:		Opmerkingen:
Latijnse naam	Nederlandse naam	
Acer Pseudoplatanus	Gewone esdoorn	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Aesculus hippocastanum	Paardenkastanje	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Fagus Sylvatica	Gewone beuk	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Carpinus Betula	Haagbeuk	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Betula Pubescens	Zachte berk	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Betula Pendula	Ruwe berk	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Populus alba	Zwarte populier	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Populus Canescens	Grauwe abeel	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Prunus Avium	Zoete kers	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Quercus Robur	Zomereik	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Quercus Petraea	Wintereik	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Pinus Sylvestris	Vliegden	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Sorbus Aucuparia	Gewone lijsterbes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Tilia platyphyllos	Zomerlinde	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Tilia Cordata	Winterlande	Onbekend of aangeknaagd door bevers

Voorkomende beplantingstypen:

- Solitair;
- Kleine groep (veelal op grenzen van landschapselementen);
- Laanbeplanting langs wegen (en op overwegen)
- Kleinere en grotere bossen.

2. Struiken:

Soorten:		Opmerkingen:
Latijnse naam	Nederlandse naam	
Cornus Sanguinea	Rode kornoelje	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Crataegus Monogyna	Eenstijlige meidoorn	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Crataegus Laevigata	Tweestijlige meidoorn	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Cornus Mas	Gele kornoelje	Weinig/niet aangeknaagd door bevers
Corylus Avellana	Gewone hazelaar	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Amelanchier Leavis	Krentenboompje	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Prunus Padus	Gewone vogelkers	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Cytisus Scoparius	Brem	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Rubus Fruticosus	Gewone braam	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Euonymus europaeus	Kardinaalsmuts	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Elaeagnus angustifolia	(smalbladige) Olijfwilg	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Salix Repens	Kruipwilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Genista anglica	Stekelbrem	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Hippophae Rhamnoides	Duindoorn	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Ligustrum vulgare	Gewone liguster	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Myrica Gale	Wilde gagel	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Ilex aquifolium	Hulst	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Juniperus communis	Jeneverbes	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Rosa rubiginosa	Egelantier	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Sambucus nigra	Gewone vlier	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Sambucus racemosa	Trosvlier	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Salix Aurita	Geoorde wilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix caprea	Boswilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Salix Cinerea	Grauwe wilg	Veel/regelmatig aangeknaagd door bevers
Ulex europaeus	Gaspeldoorn	Onbekend of aangeknaagd door bevers
Sorbus Aucuparia	Gewone lijsterbes	Onbekend of aangeknaagd door bevers

Voorkomende beplantingstypen:

- Solitair;
- Kleine groepen (al dan niet op grenzen van landschapselementen);
- Struwelen en bosranden.

7. Visie op de bijdrage van spoorbermen aan biodiversiteitbehoud

7.1 Biodiversiteit

Biodiversiteit is een veelomvattend begrip dat verwijst naar alle verscheidenheid aan leven binnen soorten, tussen soorten en tussen de ecosystemen waartoe ze behoren. In de Conventie voor Biologische Diversiteit (CBD) is wereldwijd afgesproken dat landen ernaar streven hun biodiversiteit te behouden en te beschermen en deze op een duurzame manier te benutten.

Dat het niet goed gaat met de natuur en de biodiversiteit in het bijzonder zien we aan de groeiende reeks van rapportages en berichten op dit gebied. We zien een – kunnen we wel zeggen – dramatisch achteruitgang van populaties planten, wilde dieren, insecten. En het lijkt dat insecten nog harder achteruitgaan.

Waarom is dat erg?

Natuur levert ons vele diensten (ecosysteemdiensten):

- zorgen voor schone bodem, water, lucht (CO₂ afvang)
- onze voedselvoorziening: 70% van ons voedsel dmv bestuiving

Minder planten en dieren betekent minder stabiele ketens en meer kans op ziektes. Minder dieren betekent ook weer minder verspreiding van stuifmeel en zaden. Een groot deel daarvan is in algemene zin kritisch voor behoud van onze voedselproductie en andere ecosysteemdiensten.

Maar we kunnen (en moeten) anders! Daarvoor is wel nodig dat we anders gaan denken en handelen, ook in het bermbeheer voor de Nederlandse Spoorweginfrastructuur. Via de beheerconcessie 2015-2025 is ProRail ook hiervoor als spoorbeheerder verantwoordelijk. Bij besluit van december 2014 heeft de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu aan ProRail de voornoemde concessie verleend. In deze concessie zijn, volgend aan artikel 16 van de Spoorwegwet ook nadere inspanningsverplichtingen voor ProRail onder het prestatiegebied “Duurzaamheid” van de beheerconcessie opgenomen.

In artikel 4, tweede lid, onderdeel C onder iii zijn, met betrekking tot de spooromgeving en het onderhoud daarvan (waaronder begrepen het beheer van spoorbermen en de daarin voorkomende vegetaties, faunavoorzieningen en sloten), de volgende onderdelen opgenomen:

1. Behoud en de ontwikkeling van biodiversiteit op de terreinen van ProRail.
ProRail is in Nederland één van de grotere terreinbeheerders. Door in haar beheer rekening te houden met de op haar terreinen aanwezige biodiversiteit of de ontwikkelingsmogelijkheden van biodiversiteit kan ProRail als grote terreinbeheerder een bijdrage leveren aan het stoppen van het verlies aan biodiversiteit. De fysieke hoofdspoorweginfrastructuur kan hier een barrière vormen die de ontwikkeling van de EHS en van de biodiversiteit daarin belemmert. ProRail kan bij de uitvoering van het beheer deze barrièrewerking verminderen. Het Meerjaren Programma Ontsnippering16, waar ook ProRail aan deelneemt, draagt hier bijvoorbeeld aan bij. Tegen deze achtergronden moet het prestatiegebied ‘behoud en ontwikkeling van de op de terreinen van ProRail aanwezige biodiversiteit’ worden verstaan.
2. Ruimtelijke kwaliteit.
De hoofdspoorweginfrastructuur loopt dwars door Nederland en beïnvloedt daarmee de ruimtelijke kwaliteit. Steden, dorpen en buitengebied worden aan de ene kant verbonden door de hoofdspoorweginfrastructuur waardoor gebruiksmogelijkheden toenemen en aan de andere kant doorsneden waardoor deze afnemen. ProRail kan bij het beheer van de hoofdspoorweginfrastructuur rekening houden met deze gebruiksmogelijkheden. Hier kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het verminderen van de barrièrewerking van het spoor zoals beoogd met het landelijk overwegenprogramma en het mogelijk maken van ruimtelijke ontwikkeling langs het spoor, zoals stedelijke verdichting. Met het prestatiegebied ‘ruimtelijke kwaliteit’ wordt geborgd dat ProRail hier oog voor heeft en hier rekening mee houdt bij de uitvoering van haar beheertaken.

7.2 ProRail Meerjarenplan Duurzaamheid

Om handen en voeten te kunnen geven aan de verplichtingen uit de beheerconcessie heeft ProRail haar streven naar verduurzaming op het gebied natuur in de spooromgeving verder uitgewerkt in haar Meerjarenplan Duurzaamheid (MJPD). In het kernteam “Duurzaam Bermbeheer”, dat in het begin van het MJPD als een soort kwartiermaker heeft gefunctioneerd, zijn we er van uit gegaan dat we dit moeten willen omdat:

1. *Er uit een studie van Alterra in 2017 naar voren kwam dat er ruime **potentie** is, dus we **kunnen** ook nuttig bijdragen aan de biodiversiteit. We hebben:*
  - 5000 ha spoorberm;
  - er is veel variatie in leefgebied, weinig betreding en bemesting;

- er zijn kansen voor verder gaande verbinding van (natuur)gebieden;
- de spoorberm is nu al leefgebied voor planten, insecten, amfibieën, kleine zoogdieren.

Let op! De rapportage van de voornoemde studie van Alterra heeft de bouwstenen voor de bijdrage van spoorbermen aan biodiversiteit opgeleverd die we in de volgende paragraaf nader toelichten.

2. We hebben een duurzaamheidsbeleid met daarin “duurzaam bermbeheer” als onderwerp, dus we hebben **ambitie**. We **willen** met de 3V's uit onze bedrijfsstrategie ook bijdragen aan de groene omgeving. Het spoor verbindt Nederlandse mensen met elkaar, de spoorberm **verbindt** Nederlandse Flora en Fauna met elkaar. Maar als wij meer en drukker treinverkeer willen én we willen meer biodiversiteit dan moet dat wel **beter** op elkaar worden afgestemd! In ecologie is duurzaamheid de eigenschap van biologische systemen om voor onbepaalde tijd divers én productief te blijven. Dat kunnen we alleen bereiken als wij ook ons handelen t.a.v. de spooromgeving en -natuur **verduurzamen**.
3. We ook de wens hebben om een goed buur te zijn.
4. We zullen wel **moeten**! Zoals gezegd voor onze omgeving en voor onze kinderen, zij hebben immers de toekomst. Maar vanuit dat oogpunt gelden ook wettelijke **plichten** waaraan we moeten voldoen (EU, Wet Natuurbescherming, Omgevingswet) en moeten we (verdere) versnippering van leefgebieden zoveel mogelijk voorkomen.

Vervolgens is met collega's uit vele geledingen van de organisatie in de “Spoorkaart ProRail Verduurzaamt” het thema ‘Natuur’ opgenomen als 1 van de 4 speerpunten en uitgewerkt in de onderstaande visieplaat.

Fig. 2, visualisatie van de visie op duurzaamheid “Natuur in 2040”

Voor de praktische uitwerking van deze visie is dit deel van de ProRail Duurzaamheidsvisie vervolgens nader uitgewerkt in de deal “Meer Natuur in de Berm” (MNIB).

Het doel van deze deal, en daarmee de opdracht aan het team “MNIB”, houdt in dat wij in 2020:

- Voor de contractgebieden die in 2021 op de markt gaan komen ons berm-/natuurbeheer specifiek inrichten op verduurzaming;
- Op basis van de verduurzamingsopties uit punt a. een voorstel leveren voor opschaling naar alle contractgebieden.

7.3 Bouwstenen biodiversiteitsbehoud en -ontwikkeling in Spoorbermen

Uit de Alterrastudie “De bijdrage van spoorbermen aan biodiversiteitbehoud, Handvaten voor een visie en de uitwerking daarvan”³ zijn, naast de in hoofdstuk 6 al toegelichte landschaps-/beheertypen, een aantal bouwstenen specifiek voor het gericht vergroten van de functies die de spoorberm op het gebied van biodiversiteit en de doorontwikkeling daarvan kan hebben.

In deze paragraaf worden de uitgangspunten achter deze bouwstenen, de bouwstenen zelf en de manier waarop deze in de onderhoudscontracten worden verwerkt nader toegelicht.

Uitgangspunten achter deze bouwstenen

Hoe gaat ProRail om met:	Welke inzet wil ProRail daarbij plegen?
Bedreigde soorten	Indien bekend is dat in de bermen van een bepaald spoortraject met uitsterven bedreigde plant- of diersoorten voorkomen (zie stap 2), èn dat de spoorbermen een strategische waarde hebben in het lokaal of regionaal voorkomen van deze soorten (zie hoofdstuk 3), dan zal ProRail zich inspannen om - binnen de functionele randvoorwaarden van de spoorberm - deze bedreigde soorten op populatieniveau te behouden of zelfs te versterken. ProRail zal daarbij de samenwerking opzoeken van natuurorganisaties en overheden om daar het biodiversiteitsbeleid op af te stemmen.
Beschermde soorten	ProRail houdt in al haar spoorbermen rekening met het voorkomen van beschermde soorten middels het werken met gedragscodes, flora- en faunascans e.d. Naast deze wettelijke verplichting probeert ProRail waar mogelijk meer voor deze soorten te betekenen door haar beheer en onderhoud van de spoorberm zoveel mogelijk op het nastreven van behoud en doorontwikkeling van biodiversiteit in te richten.
Basiskwaliteit natuur	Voor bermen waar geen bedreigde soorten of bijzondere biotopen voorkomen, wordt een basiskwaliteit natuur én behoud en doorontwikkeling van biodiversiteit nagestreefd. Hiermee worden algemene soorten ondersteund, zodat ook zij niet achteruitgaan (<i>‘keep the common birds common’</i>).
Natuurbeleving	In steden en andere gebieden waar spoorberm-natuur een directe bijdrage kan leveren aan de natuurbeleving in de woon- en werkomgeving van mensen, poogt ProRail haar bermbeheer te richten op het ontwikkelen van biotopen (bijvoorbeeld bloemrijke bermen) waar natuurbelevingssoorten (dagvlinders, zangvogels, bijen, egels etc.) optimaal van profiteren.

De bouwstenen “Ecologische functies spoorbermen”

Het spoor vormt een langgerekt maar smalle strook, met een lange grens met het naastgelegen landgebruik. De mate waarin dit aangrenzend landgebruik ook vergelijkbare biotopen bevat, zegt iets over de waarde van het spoorbiotoop, de functies die het kan vervullen én het beheer dat ProRail hierop aansluitend uitoefenen. De opdrachtnemer wordt aldus geacht zijn beheerplan en onderhoudsplannen dusdanig op te bouwen dat er in de uitvoering van het contract door hem/haar rekening wordt gehouden met de onderstaande situaties. Deze zijn in de contractspecificatie in de verdeling (appendix 2) van het contractgebied naar landschaps-/beheertypen opgenomen én uitgewerkt in een in GIS-viewers toepasbare kaartlaag.

Additionele habitat (Functie A, spoor in natuurgebied)

Als bijzondere biotopen zowel op het spoortraject als aangrenzend landgebruik voorkomen, voegt de natuur in de spoorberm relatief weinig toe (vanwege het beperkte oppervlak t.o.v. de omgeving), maar dient wel als onderdeel van de biotopen in de omgeving.

³ De bijdrage van spoorbermen aan biodiversiteitbehoud, Handvaten voor een visie en de uitwerking daarvan”, Dr. Ir. Robbert Snep & Fabrice Ottburg B.Sc., Wageningen Environmental Research (Alterra), 16 december 2017, Wageningen.
16-06-2021 jeff.diks@prorail.nl Kwaliteitscatalogus spoorbermen

Fig. ?, voorbeeld van situatie A

Habitat (standplaats) ≈ Leefgebied

De verzameling van waarden van voor een soort relevante leefvoorwaarden waarbij aan de fysiologisch bepaalde eisen voor voortplanting en overleving van een soort wordt voldaan. Deze eisen kunnen dus betrekking hebben op zowel edafische(bodem) of klimatologische factoren, als op biotische factoren (vgl. parasiet of schimmel).

Refugium (Functie B, spoor zonder aangrenzende natuur).

Als het aangrenzend landgebruik juist niet die bijzondere biotopen kent, dan is meer aandacht voor het beheer van de spoorberm nodig en kan deze dienen als toevluchtsoord voor F&F.

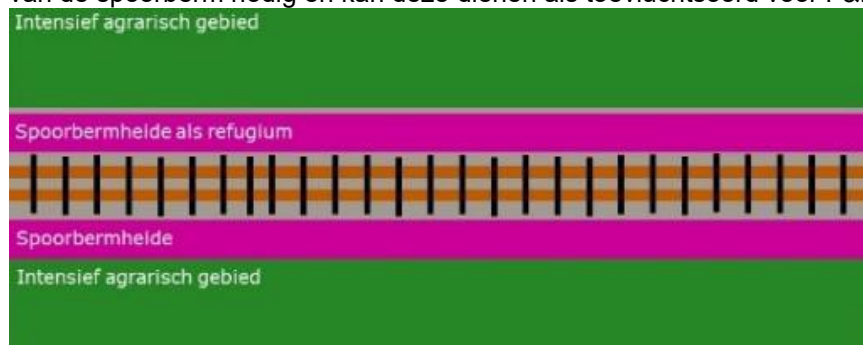

Fig. ?, voorbeeld van situatie B

Refugium

Letterlijk toevluchtsoord. Een plaats die bescherming of onderkomen biedt aan plant of dier.

Landschappelijke F&F corridor (Functie C, spoorberm als corridor tussen natuurgebieden).

Voorals blijkt dat de spoorberm eigenlijk functioneert (of potentieel kan functioneren) als corridor tussen populaties van bijzondere soorten tussen verschillende natuurgebieden of groene gebieden anderszins.

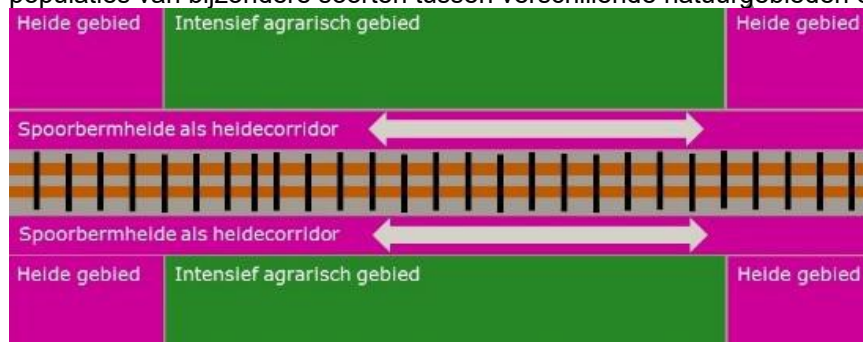

Fig. ?, voorbeeld van situatie C

Corridor

Lijnvormig landschapselement van een verbinding. Functioneel gezien een strook land of water die zodanig is ingericht, dat planten en dieren zich bij voorkeur via deze strook verplaatsen in plaats van daarbuiten. De overlevingskans is groter, waardoor grotere afstanden worden afgelegd.

Stedelijke groen corridor (Functie D, spoorberm als verbinding tussen stad en omgeving).

Voorals blijkt dat de spoorberm eigenlijk functioneert (of potentieel kan functioneren) als corridor tussen populaties in buitengebied en de stad.

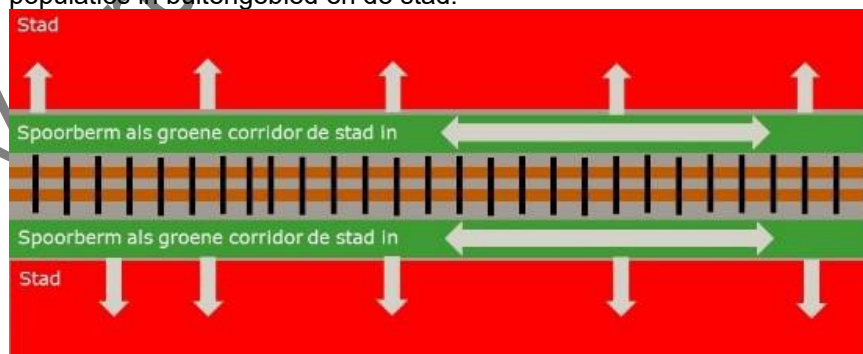

Fig. ?, voorbeeld van situatie D

8. Beeldmeetlatten spoorbermen

8.1 Spooromgeving

In ontwikkeling

8.2 Vegetatie, invasieve exoten en/of plaagkruiden-bedekking

Vegetatie invasieve exoten en/of plaagkruiden-bedekking				
A+	A	B	C	D
Er zijn geen invasieve exoten en/of plaagkruiden	Er zijn enkele invasieve exoten en/of plaagkruiden	Er zijn redelijk veel invasieve exoten en/of plaagkruiden	Er zijn veel invasieve exoten en/of plaagkruiden	Er zijn zeer veel invasieve exoten en/of plaagkruiden
Bedekking invasieve exoten en/of plaagkruiden 0% per 100 m ²	Bedekking invasieve exoten en/of plaagkruiden < 1% per 100 m ²	Bedekking invasieve exoten en/of plaagkruiden < 5% per 100 m ²	Bedekking invasieve exoten en/of plaagkruiden < 10% per 100 m ²	Bedekking invasieve exoten en/of plaagkruiden ≥ 10% per 100 m ²
Meetinstructie: Vegetatie-invasieve exoten en/of plaagkruiden-bedekking				

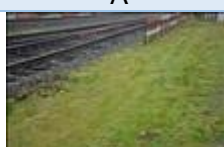
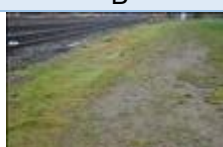
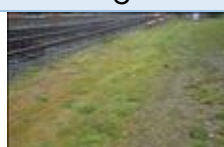
8.3 Inspectiepad, vlakheid en spoorvorming-oneffenheden

Inspectiepad vlakheid en spoorvorming-oneffenheden				
A+	A	B	C	D
Er zijn geen oneffenheden (sporen, gaten/kuilen en/of pollen)	Er zijn enkele oneffenheden (sporen, gaten/kuilen en/of pollen)	Er zijn redelijk veel oneffenheden (sporen, gaten/kuilen en/of pollen)	Er zijn veel oneffenheden (sporen, gaten/kuilen en/of pollen)	Er zijn zeer veel oneffenheden (sporen, gaten/kuilen en/of pollen)
Aantal oneffenheden groter dan 30 mm 0 stuks per 100 m ²	Aantal oneffenheden groter dan 30 mm ≤ 3 stuks per 100 m ²	Aantal oneffenheden groter dan 30 mm ≤ 10 stuks per 100 m ²	Aantal oneffenheden groter dan 30 mm ≤ 20 stuks per 100 m ²	Aantal oneffenheden groter dan 30 mm > 20 stuks per 100 m ²
Aantal oneffenheden groter dan 50 mm 0 stuks per 100 m ²	Aantal oneffenheden groter dan 50 mm 0 stuks per 100 m ²	Aantal oneffenheden groter dan 50 mm 0 stuks per 100 m ²	Aantal oneffenheden groter dan 50 mm 0 stuks per 100 m ²	Aantal oneffenheden groter dan 50 mm > 0 stuks per 100 m ²
Meetinstructie: Inspectiepad-vlakheid en spoorvorming-oneffenheden				

8.4 Vegetatie, gras en kruidachtigen-bedekking

Vegetatie	gras en kruidachtigen-bedekking			
A+	A	B	C	D
Er is geen vegetatie	Er is weinig vegetatie	Er is in beperkte mate vegetatie	Er is redelijk veel vegetatie	Er is veel vegetatie
Bedekking gras- en kruidachtigen 0% per 100 m ²	Bedekking gras- en kruidachtigen ≤ 10% per 100 m ²	Bedekking gras- en kruidachtigen ≤ 15% per 100 m ²	Bedekking gras- en kruidachtigen ≤ 30% per 100 m ²	Bedekking gras- en kruidachtigen > 30% per 100 m ²
Hoogte gras- en kruidachtigen 0 mm per 100 m ²	Hoogte gras- en kruidachtigen ≤ 100 mm per 100 m ²	Hoogte gras- en kruidachtigen ≤ 150 mm per 100 m ²	Hoogte gras- en kruidachtigen ≤ 200 mm per 100 m ²	Hoogte gras- en kruidachtigen > 200 mm per 100 m ²
Meetinstructie: Inspectiepad-gras en kruidachtigen-bedekking				

8.5 Vegetatie, gras en kruidachtigen-kale plekken

Vegetatie	gras en kruidachtigen-kale plekken			
A+	A	B	C	D
Er zijn geen kale plekken	Er zijn enkele kale plekken	Er zijn redelijk veel kale plekken	Er zijn veel kale plekken	Er zijn zeer veel kale plekken
Kale plekken 0% per 100 m ²	Kale plekken ≤ 10% per 100 m ²	Kale plekken ≤ 20% per 100 m ²	Kale plekken ≤ 30% per 100 m ²	Kale plekken > 30% per 100 m ²
Oppervlakte per kale plek 0,00 m ²	Oppervlakte per kale plek ≤ 0,10 m ²	Oppervlakte per kale plek ≤ 0,30 m ²	Oppervlakte per kale plek ≤ 0,50 m ²	Oppervlakte per kale plek > 0,50 m ²
Meetinstructie: Gras- en kruidachtigen-kale plekken				

8.6 Vegetatie, gras en kruidachtigen-hoogte

Vegetatie	gras en kruidachtigen-hoogte			
A+	A	B	C	D
 De vegetatie is zeer laag	 De vegetatie is laag	 De vegetatie is redelijk laag	 De vegetatie is hoog	 De vegetatie is zeer hoog
Gemiddelde hoogte vegetatie ≤ 200 mm	Gemiddelde hoogte vegetatie ≤ 500 mm	Gemiddelde hoogte vegetatie ≤ 700 mm	Gemiddelde hoogte vegetatie ≤ 1500 mm	Gemiddelde hoogte vegetatie > 1500 mm
Aantal stuks uitschieters hoger dan 700 mm en lager dan 1500 mm geen	Aantal stuks uitschieters hoger dan 700 mm en lager dan 1500 mm ≤ 25 stuks per 100 m ²	Aantal stuks uitschieters hoger dan 700 mm en lager dan 1500 mm ≤ 50 stuks per 100 m ²	Aantal stuks uitschieters hoger dan 700 mm en lager dan 1500 mm ≤ 50 stuks per 100 m ²	Aantal stuks uitschieters hoger dan 700 mm en lager dan 1500 mm > 50 stuks per 100 m ²
Aantal stuks uitschieters hoger dan 1500 mm geen	Aantal stuks uitschieters hoger dan 1500 mm ≤ 50 stuks per 100 m ²	Aantal stuks uitschieters hoger dan 1500 mm ≤ 50 stuks per 100 m ²	Aantal stuks uitschieters hoger dan 1500 mm ≤ 50 stuks per 100 m ²	Aantal stuks uitschieters hoger dan 1500 mm > 50 stuks per 100 m ²
Meetinstructie: Vegetatie-gras en kruidachtigen-hoogte				

8.7 Vegetatie, groen-maaisel- en snoeiresten

Vegetatie	groen-maaisel en snoeiresten			
A+	A	B	C	D
 Er liggen geen maaisel en snoeiresten	 Er liggen weinig maaisel en snoeiresten	 Er liggen redelijk veel maaisel en snoeiresten	 Er liggen veel maaisel en snoeiresten	 Er liggen zeer veel maaisel en snoeiresten
Maaisel 0% per 100 m ²	Maaisel ≤ 10% per 100 m ²	Maaisel ≤ 20% per 100 m ²	Maaisel ≤ 30% per 100 m ²	Maaisel > 30% per 100 m ²
Snoeiresten > 0,2 m 0 stuks per 100 m ²	Snoeiresten > 0,2 m ≤ 5 stuks per 100 m ²	Snoeiresten > 0,2 m ≤ 10 stuks per 100 m ²	Snoeiresten > 0,2 m ≤ 20 per 100 m ²	Snoeiresten > 0,2 m > 20 stuks per 100 m ²
Ophopingen geen	Ophopingen geen	Ophopingen geen	Ophopingen ≤ 10 stuks per 100 m ²	Ophopingen > 10 stuks per 100 m ²
Meetinstructie: Vegetatie-groen-maaisel en snoeiresten				

8.8 Vegetatie, struiken en struwelen

Vegetatie	struiken en struwelen			
A+	A	B	C	D
Er zijn geen struiken of struwelen	Er zijn enkele struiken of struwelen	Er zijn redelijk veel struiken of struwelen	Er zijn veel struiken of struwelen	Er zijn zeer veel struiken of struwelen
Aantal struiken geen	Aantal struiken ≤ 30 stuks per 100 m ²	Aantal struiken ≤ 50 stuks per 100 m ²	Aantal struiken ≤ 70 stuks per 100 m ²	Aantal struiken > 70 stuks per 100 m ²
Aantal struwelen geen	Aantal struwelen ≤ 3 stuks per 100 m ²	Aantal struwelen ≤ 3 stuks per 100 m ²	Aantal struwelen ≤ 5 stuks per 100 m ²	Aantal struwelen > 5 stuks per 100 m ²
Hoogte struiken of struweel 0 m	Hoogte struiken of struweel ≤ 0,9 m	Hoogte struiken of struweel ≤ 1,20 m	Hoogte struiken of struweel 2,00 m	Hoogte struiken of struweel > 2,00 m
Meetinstructie: Vegetatie-struiken en struwelen				

8.9 Bomen

Vegetatie	Bomen – boomveiligheid - Conditie			
A+	A	B	C	D
Conditie ⁴ uitstekend De boom is zeer levenskrachtig	Conditie erg goed De boom is levenskrachtig	Conditie goed De boom is redelijk levenskrachtig	Conditie matig De boom is nauwelijks levenskrachtig	Conditie slecht De boom is (bijna) dood
Probleem takken ⁵ : Geen takken die problemen veroorzaken	Probleem takken: Geen takken die problemen veroorzaken	Probleem takken: 1 tak die problemen veroorzaakt	Probleem takken: 2 – 3 takken die problemen veroorzaken	Probleem takken: > 3 takken die problemen veroorzaken
Schade stam: 0m ² per boom	Schade stam: ≤0,02m ² per boom	Schade stam: ≤0,05m ² per boom	Schade stam: ≤0,10m ² per boom	Schade stam: >0,10m ² per boom
Schade aan zichtbaar worteloppervlak: 0% per boom	Schade aan zichtbaar worteloppervlak: ≤10% per boom	Schade aan zichtbaar worteloppervlak: ≤20% per boom	Schade aan zichtbaar worteloppervlak: ≤30% per boom	Schade aan zichtbaar worteloppervlak: >30% per boom
Te dikke takken in kroon: Geen	Te dikke takken in kroon: Geen	Te dikke takken in kroon: ≤20% van het kroonvolume	Te dikke takken in kroon: ≤40% van het kroonvolume	Te dikke takken in kroon: >40% van het kroonvolume
Ziekten of aantastingen ⁶ : De boom is zeer gezond en heeft geen last van ziekten of aantastingen	Ziekten of aantastingen: De boom is gezond en heeft geen last van ziekten of aantastingen	Ziekten of aantastingen: De boom is gezond, maar vertoont sporen van beginnende ziekten of aantastingen	Ziekten of aantastingen: De boom is niet gezond en heeft overduidelijk last van ziekten of aantastingen	Ziekten of aantastingen: De boom is verre van gezond en sterft als gevolg van ziekten of aantastingen

⁴ Boom, boomvormer en/of tak(-ken) heeft een dusdanige conditie dat activiteiten van ProRail of Derden verstoord kunnen worden of een gevaar opleveren voor mens en/of dier en/of omgeving door een windkracht 9 of hoger¹ binnen een termijn waarop uiterlijk een volgende inventarisatie moet plaatsvinden.

⁵ Probleem takken: hieronder vallen onder andere, maar niet uitsluitend, plakoksel, dode takken, afhangende takken, etc.

⁶ Ziekten of aantastingen: hieronder vallen onder andere, maar niet uitsluitend, zwammen/schimmels, bastkankers, aantastingen door insecten zoals de iepenspinkever en de eikenprachtkever, ziekten zoals essentaksterfte, kastanjebloedingsziekte, etc.

Vegetatie Bomen – boomveiligheid – boomgroep⁷ spoor specifiek

• Binnen PVR +1 meter (t.b.v. werkveiligheid = zone A en B uit VVW-T)

• Binnen 1 meter van de draagconstructie van de bovenleiding
• Binnen 2 meter van spanning voerende delen van de bovenleiding

• De zichtlijnen t.b.v. seinen

• Binnen 1 meter vanaf de kabelgeul of kast

Mag niets staan

Mag er staan
indien veilig cf.
vorige sheet

Én/óf

A+	A	B	C	D
Afstand tot PVR +1 meter ⁸ : Boomgroep bevindt zich ruim buiten PVR + 1 meter	Afstand tot PVR +1 meter: Boomgroep bevindt zich buiten PVR + 1 meter	Afstand tot PVR +1 meter: Boomgroep op grens PVR + 1 meter	Afstand tot PVR +1 meter: Boomgroep komt net binnen PVR + 1 meter	Afstand tot PVR +1 meter: Boomgroep ruim binnen PVR + 1 meter
Afstand tot kabelgeul of kast ⁹ : Boomgroep bevindt zich op minimaal 3 meter van kabelgeul of kast	Afstand tot kabelgeul of kast: Boomgroep bevindt zich op 1 -3 meter van kabelgeul of kast	Afstand tot kabelgeul of kast: Boomgroep bevindt zich op 1 meter van kabelgeul of kast	Afstand tot kabelgeul of kast: Boomgroep bevindt zich binnen 1 meter van kabelgeul of kast	Afstand tot kabelgeul of kast: Boomgroep bevindt zich op/tegen kabelgeul of kast
Afstand draagconstructie bovenleiding ¹⁰ : Boomgroep bevindt zich op minimaal 3 meter van de draagconstructie van de bovenleidingconstructie	Afstand draagconstructie bovenleiding: Boomgroep bevindt zich op 1 -3 meter van de draagconstructie van de bovenleidingconstructie	Afstand draagconstructie bovenleiding: Boomgroep bevindt zich op 1 meter van de draagconstructie van de bovenleidingconstructie	Afstand draagconstructie bovenleiding: Boomgroep bevindt zich binnen 1 meter van de draagconstructie van de bovenleidingconstructie	Afstand draagconstructie bovenleiding: Boomgroep bevindt zich op/tegen/in de draagconstructie van de bovenleidingconstructie
Afstand spanningvoerende delen bovenleiding ¹¹ : Boomgroep bevindt zich op minimaal 4 meter van de spanningvoerende delen bovenleiding	Afstand spanningvoerende delen bovenleiding: Boomgroep bevindt zich op 2 -4 meter van de spanningvoerende delen bovenleiding	Afstand spanningvoerende delen bovenleiding: Boomgroep bevindt zich op 2 meter van de spanningvoerende delen bovenleiding	Afstand spanningvoerende delen bovenleiding: Boomgroep bevindt zich binnen 2 meter van de spanningvoerende delen bovenleiding	Afstand spanningvoerende delen bovenleiding: Boomgroep bevindt zich op/tegen/in de spanningvoerende delen bovenleiding
Binnen zichtlijnen overwegen ¹² : Boomgroep bevindt zich op minimaal 3 meter buiten de zichtlijnen van overwegen	Binnen zichtlijnen overwegen: Boomgroep bevindt zich op 1 - 3 meter buiten de zichtlijnen van overwegen	Binnen zichtlijnen overwegen: Boomgroep bevindt zich op 1 meter buiten de zichtlijnen van overwegen	Binnen zichtlijnen overwegen: Boomgroep bevindt zich binnen 1 meter buiten de zichtlijnen van overwegen	Binnen zichtlijnen overwegen: Boomgroep bevindt zich tegen/op/in de zichtlijnen van overwegen
Binnen zichtlijnen seinen: Boomgroep bevindt zich op minimaal 3 meter buiten de zichtlijnen van seinen	Binnen zichtlijnen seinen: Boomgroep bevindt zich op 1 - 3 meter buiten de zichtlijnen van seinen	Binnen zichtlijnen seinen: Boomgroep bevindt zich op 1 meter buiten de zichtlijnen van seinen	Binnen zichtlijnen seinen: Boomgroep bevindt zich binnen 1 meter buiten de zichtlijnen van seinen	Binnen zichtlijnen seinen: Boomgroep bevindt zich tegen/op/in de zichtlijnen van seinen
Boven Railinzetplaatsen: Boomgroep bevindt zich op minimaal 4 meter van de Railinzetplaats	Boven Railinzetplaatsen: Boomgroep bevindt zich op 2 - 4 meter van de Railinzetplaats	Boven Railinzetplaatsen: Boomgroep bevindt zich op 2 meter van de Railinzetplaats	Boven Railinzetplaatsen: Boomgroep bevindt zich binnen 2 meter van de Railinzetplaats	Boven Railinzetplaatsen: Boomgroep bevindt zich op/tegen/in de Railinzetplaats
Op overlap conventioneel spoor met HSL of Betuweroute: Boomgroep bevindt zich op minimaal 4 meter van de overlap van conventioneel spoor met HSL of Betuweroute	Op overlap conventioneel spoor met HSL of Betuweroute: Boomgroep bevindt zich op 2 - 4 meter van de overlap van conventioneel spoor met HSL of Betuweroute	Op overlap conventioneel spoor met HSL of Betuweroute: Boomgroep bevindt zich op 2 meter van de overlap van conventioneel spoor met HSL of Betuweroute	Op overlap conventioneel spoor met HSL of Betuweroute: Boomgroep bevindt zich binnen 2 meter van de overlap van conventioneel spoor met HSL of Betuweroute	Op overlap conventioneel spoor met HSL of Betuweroute: Boomgroep bevindt zich op/tegen/in van de overlap van conventioneel spoor met HSL of Betuweroute

⁷ Boomgroep: Alle bomen, boomvormers en/of takken op terrein in eigendom van de RIT langs 1 km van het spoor aan één zijde van het spoor. Een Boom Groep start altijd op een hele KM en eindigt op een hele KM (bijvoorbeeld: KM11.0-KM12.0).

⁸ Binnen PVR +1 meter (t.b.v. werkveiligheid = zone A en B uit VVW-T).

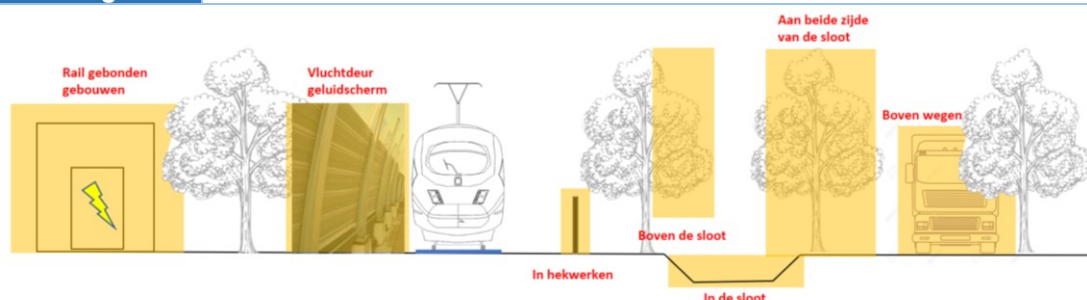
⁹ Afstand boomgroep tot kabelgeul of kast: > 1 meter vanaf de kabelgeul of kast.

¹⁰ Afstand boomgroep tot de draagconstructie bovenleiding: > 1 meter van de draagconstructie van de bovenleiding.

¹¹ Afstand boomgroep tot de spanningvoerende delen van bovenleiding: > 2 meter van spanning voerende delen van de bovenleiding

¹² Binnen de zichtlijnen conform [bijlage 6](#) en/of [bijlage 7](#) van de "Regeling omgevingsregime hoofdspoorwegen".

Vegetatie Bomen - beschikbaarheid

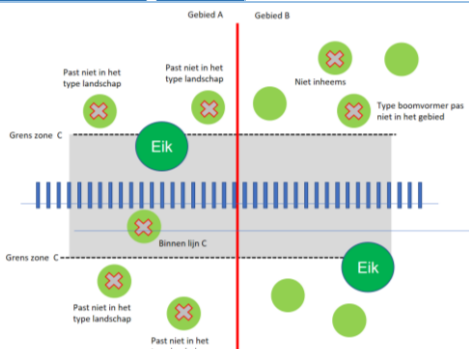
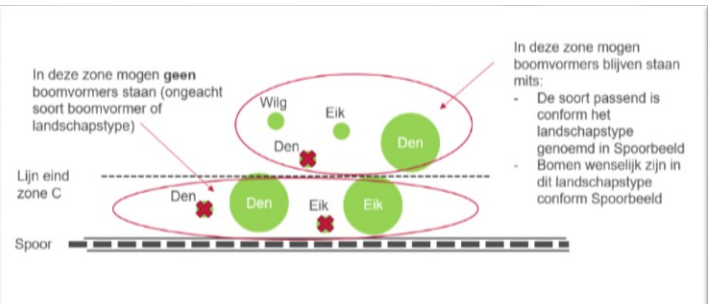
A+	A	B	C	D
Nabij of in de watergangen (waaronder ook droge watergangen) ¹³ : Boomgroep bevindt zich op minimaal 3 meter van een watergang en/of het talud daarvan	Nabij of in de watergangen (waaronder ook droge watergangen): Boomgroep bevindt zich op 1 - 3 meter van een watergang en/of het talud daarvan	Nabij of in de watergangen (waaronder ook droge watergangen): Boomgroep bevindt zich op 1 meter van een watergang en/of het talud daarvan	Nabij of in de watergangen (waaronder ook droge watergangen): Boomgroep bevindt zich op 1 meter van een watergang en/of het talud daarvan	Nabij of in de watergangen (waaronder ook droge watergangen): Boomgroep bevindt zich op 1 meter van een watergang en/of het talud daarvan
Op plaatsen waar andere overheden dit verbieden, opkroonhoogte: a. jong hout in vrije doorgang: nee; b. meerjarig hout in vrije doorgang: nee; c. vrije doorrijhoogte: $\geq 4,50m$	Op plaatsen waar andere overheden dit verbieden, opkroonhoogte: a. jong hout in vrije doorgang: nee; b. meerjarig hout in vrije doorgang: nee; c. vrije doorrijhoogte: $\geq 4,50m$	Op plaatsen waar andere overheden dit verbieden, opkroonhoogte: a. jong hout in vrije doorgang: ja; b. meerjarig hout in vrije doorgang: nee; c. vrije doorrijhoogte: $\geq 4,50m$	Op plaatsen waar andere overheden dit verbieden, opkroonhoogte: a. jong hout in vrije doorgang: ja; b. meerjarig hout in vrije doorgang: nee; c. vrije doorrijhoogte: $\geq 4,50m$	Op plaatsen waar andere overheden dit verbieden, opkroonhoogte: a. jong hout in vrije doorgang: ja; b. meerjarig hout in vrije doorgang: nee; c. vrije doorrijhoogte: $< 4,50m$
Binnen 2 meter van infra objecten ¹⁴ : Boomgroep bevindt zich op minimaal 4 meter van infra objecten	Binnen 2 meter van infra objecten: Boomgroep bevindt zich op 2 - 4 meter van infra objecten	Binnen 2 meter van infra objecten: Boomgroep bevindt zich op 2 meter van infra objecten	Binnen 2 meter van infra objecten: Boomgroep bevindt zich op 2 meter van infra objecten	Binnen 2 meter van infra objecten: Boomgroep bevindt zich op 2 meter van infra objecten
Nabij in- en/of uitgangen tot terreinen, gebouwen en constructies anderszins ¹⁵ : Boomgroep bevindt zich op minimaal 3 meter van in- en/of uitgangen tot terreinen en van gebouwen en constructies anderszins	Nabij in- en/of uitgangen tot terreinen, gebouwen en constructies anderszins: Boomgroep bevindt zich op 1 - 3 meter van in- en/of uitgangen tot terreinen en van gebouwen en constructies anderszins	Nabij in- en/of uitgangen tot terreinen, gebouwen en constructies anderszins: Boomgroep bevindt zich op 1 meter van in- en/of uitgangen tot terreinen en van gebouwen en constructies anderszins	Nabij in- en/of uitgangen tot terreinen, gebouwen en constructies anderszins: Boomgroep bevindt zich op 1 meter van in- en/of uitgangen tot terreinen en van gebouwen en constructies anderszins	Nabij in- en/of uitgangen tot terreinen, gebouwen en constructies anderszins: Boomgroep bevindt zich op 1 meter van in- en/of uitgangen tot terreinen en van gebouwen en constructies anderszins
In of binnen 1 meter van (draadmat-)hekwerken en poorten ¹⁶ : Boomgroep bevindt zich op minimaal 3 meter van (draadmat-)hekwerken en poorten	In of binnen 1 meter van (draadmat-)hekwerken en poorten: Boomgroep bevindt zich op 1 - 3 meter van (draadmat-)hekwerken en poorten	In of binnen 1 meter van (draadmat-)hekwerken en poorten: Boomgroep bevindt zich op 1 meter van (draadmat-)hekwerken en poorten	In of binnen 1 meter van (draadmat-)hekwerken en poorten: Boomgroep bevindt zich op 1 meter van (draadmat-)hekwerken en poorten	In of binnen 1 meter van (draadmat-)hekwerken en poorten: Boomgroep bevindt zich op 1 meter van (draadmat-)hekwerken en poorten

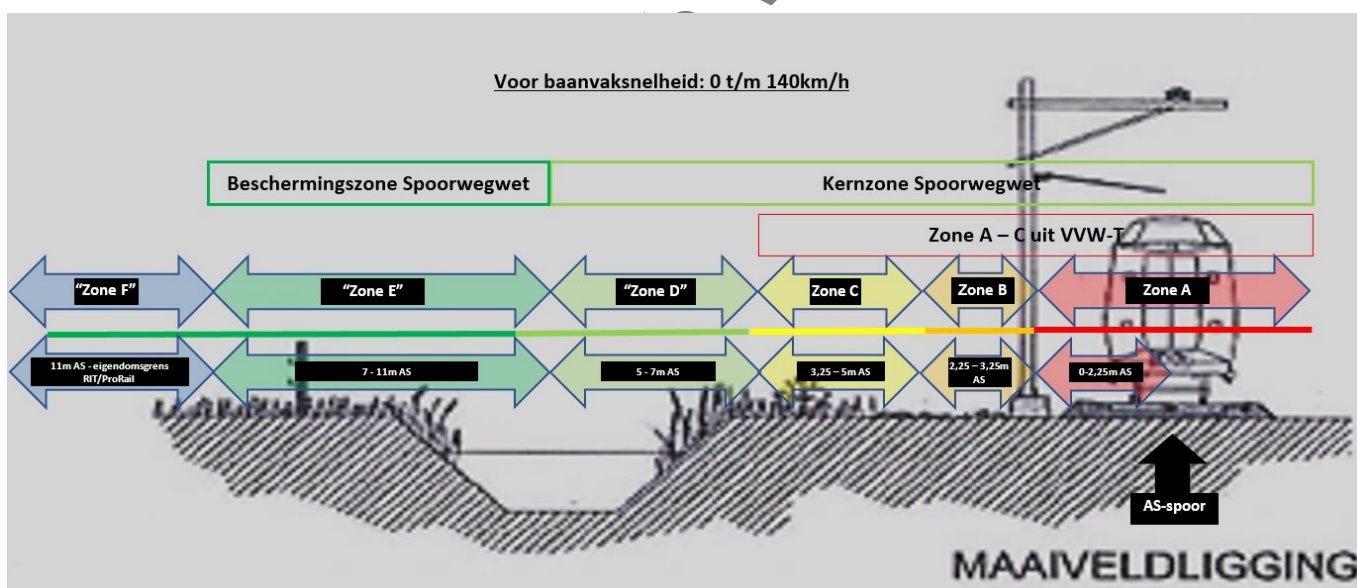
¹³ Nabij of in de watergangen (waaronder ook droge watergangen): zodanig dat de watergang niet vanuit een van beide zijde van passend onderhouden kan worden voorzien.

¹⁴ Binnen 2 meter van infra objecten zoals, maar niet uitsluitend, kunstwerken, kilometerbordjes en landhoofden en Rail-gebonden gebouwen.

¹⁵ Nabij in- en/of uitgangen tot terreinen en van gebouwen en constructies anderszins (zoals geluidschermen m.b.t. vluchtwegen of water en brand installaties) van ProRail of derden zodat deze functioneel niet worden geblokkeerd.

¹⁶ In of binnen 1 meter van (draadmat-)hekwerken en poorten zodanig dat de functie verloren gaat en/of hekwerken beschadigd raken.

Vegetatie Bomen – duurzaamheid boomvormers				
A+	A	B	C	D
Boomvormers vanaf buitenkant spoor tot en met zone C: Geen boomvormers aanwezig	Boomvormers vanaf buitenkant spoor tot en met zone C: Geen boomvormers aanwezig	Boomvormers vanaf buitenkant spoor tot en met zone C: 1 boomvormer per 100m ² aanwezig	Boomvormers vanaf buitenkant spoor tot en met zone C: 2-5 boomvormers per 100m ² aanwezig	Boomvormers vanaf buitenkant spoor tot en met zone C: >5 boomvormers per 100m ² aanwezig
Boomvormers, landschappelijk passende soort ¹⁷ : Boomvormers buiten zone C passend	Boomvormers, landschappelijk passende soort: Boomvormers buiten zone C passend	Boomvormers, landschappelijk passende soort: 1 boomvormer per 100m ² buiten zone C niet passend	Boomvormers, landschappelijk passende soort: 2 - 5 boomvormer per 100m ² buiten zone C niet passend	Boomvormers, landschappelijk passende soort: >5 boomvormer per 100m ² buiten zone C niet passend
Boomvormers landschappelijk passende beplantingsvorm ¹⁸ : Beplantingsvorm buiten zone C passend	Boomvormers landschappelijk passende beplantingsvorm: Beplantingsvorm buiten zone C passend	Boomvormers landschappelijk passende beplantingsvorm: Beplantingsvorm buiten zone C niet passend	Boomvormers landschappelijk passende beplantingsvorm: Beplantingsvorm buiten zone C niet passend	Boomvormers landschappelijk passende beplantingsvorm: Beplantingsvorm buiten zone C niet passend

Let op! Situaties buiten kunnen in de praktijk van de onderstaande voorbeeldvertaling verschillen. Aan de onderstaande redenering kunnen dan ook geen enkele rechten worden ontleend, deze gaat uit van standaardmaten zoals gebruikt in technische ontwerpvoorschriften en dient uitdrukkelijk alleen als voorbeeld!!

Als het spoor ligt conform de OVS00056-5.1 (Baan en Bovenbouw - Spoor in ballast), dan liggen de zones gemeten vanaf de buitenste spoorstaaf ongeveer:

Zone A: 0-1,53m uit buitenste spoorstaaf   Zone B: 1,53 – 2,53m uit buitenste spoorstaaf   Zone C: 2,53 – 4,28m uit buitenste spoorstaaf   Zone D: 4,28 – 6,28m uit buitenste spoorstaaf   Zone E: 6,28 – 10,28m uit buitenste spoorstaaf   Zone F: 10,28m uit buitenste spoorstaaf - eigendomsgrans RIT/ProRail

¹⁷ en ¹⁸ Boomvormers dienen in de rapportage Duurzaamheid beschouwd te worden als 'Niet Duurzaam':

a. als een boomvormer niet passend is bij het soort zoals genoemd in het type landschap zoals geschetst in '20200701_concept_Kwaliteitscatalogus spoorbomen_ProRail en CROW_V3.0. en;

b. als een boomvormer niet past bij het beoogd landschapstype conform het type landschap zoals geschetst in '191220 BS& Spoorbeeld_landschapsplan voor het spoor_CONCEPT'

8.10 Water

In ontwikkeling

8.11 Faunavoorzieningen

in ontwikkeling

Voorbeeld concept t.b.v. marktconsultatie

9. Bijlagen

9.1 Template beheer-/onderhoudsplan (incl. minimaal ecologisch werkprotocol)

Samengesteld uit:

1. Appendix 2 SOW PGO - Format Onderhoudsblad
2. ..

1) Standaard format voor alle onderhoudsbladen

Onderwerp	Omschrijving	Opmerkingen
Code	Codering van het onderhoudsbehoefte onderdeel van de Infrastructuur (gekoppeld aan SBS)	
Naam	Omschrijving van het betreffende onderdeel	
Fysieke decompositie	Onderverdeling van het betreffende onderdeel in componenten, zijnde het niveau waarop onderhoud wordt gepleegd.	
Onderhoud	Uitvoerige beschrijving van uit te voeren onderhoudsacties.	
Tijdens	Mate waarin (delen) van Infrastructuur buitendienst moeten worden gesteld bij onderhoud.	
Tijdsduur	Geplande tijdsduur van onderhoud	
Wie	Procesaannemer, leverancier, anders	
Aantal personen	Benodigd aantal personen om onderhoud te plegen	
Jaarlijkse kosten	Op te bouwen uit materiaal, arbeid, materieel etc.	
Vernieuwingskosten	Te verwachten kosten aan vernieuwing van onderdelen in verband met levensduurafloop. Nader onderbouwd.	
Aantal reserve- delen	Beschrijving van de benodigde hoeveelheden en typen reserveonderdelen.	
Opleidingsbehoefte	Beschrijving van de benodigde opleiding van procesaannemers ten behoeve van onderhoud.	
Hulpmiddelen	Beschrijving van specialistische hulpmiddelen benodigd voor het uitvoeren van de onderhoudsactiviteiten.	

2) Aanvullend format voor gebruiks(duur)afhankelijk onderhoudsblad

Onderwerp	Omschrijving	Opmerkingen
Wettelijke voorschriften	Aangeven welke wettelijke voorschriften onderhoudsactiviteiten voorschrijven (bijvoorbeeld in het kader van ARBO, milieu, veiligheid etc)	
Onderhoudsactie	Welke activiteit: inspectie (visueel/meten), conservering, revisie, vernieuwing, testen. Een en ander nader omschrijven.	
Interval	Frequentie waarmee onderhoudsacties moeten worden uitgevoerd.	
TVP duur	Verwacht TVP beslag voor het uitvoeren van onderhoudsacties.	
Clustering	Opgave van de mogelijkheden tot clusteren van onderhoudsacties.	

3) Aanvullend format voor toestandsafhankelijk onderhoudsblad

Onderwerp	Omschrijving	Opmerkingen
Onderhoudsactie	Beschrijving van het benodigde toestandsafhankelijk onderhoudsacties (revisie en vernieuwing)	
Frequentie	Opgave van de frequenties waarin toestandsafhankelijk onderhoud benodigd zal zijn.	

4) Aanvullend format voor storingsafhankelijk onderhoudsblad

Onderwerp	Omschrijving	Opmerkingen
Storingsafhankelijk onderhoud	Beschrijving van bewust storingsafhankelijk onderhoud en mogelijk storingsherstel ondanks preventief onderhoud.	
Frequentie	Verwachte storingsfrequentie.	Moet in overeenstemming zijn met RA analyse.
Impact	Beschrijving van de gevolgen in termen van urgente storingen.	Moet in overeenstemming zijn met RA analyse.

5) Aanvullend voor Ecologisch Werkprotocol

In het ecologisch werkprotocol zijn in ieder geval de volgende zaken opgenomen:

Onderwerp	Omschrijving	Opmerkingen
Activiteiten	Beschrijving van geplande activiteiten met bijbehorende planning.	
Beschermde soorten	Een overzicht van (potentieel) aanwezige beschermde soorten en locaties met (verwachte) verblijf-, nest- en groeiplaatsen.	
Nesten, holen, groeiplaatsen en dergelijke	Locaties met nesten, holen, groeiplaatsen en dergelijke die door de ecologisch deskundige gemarkeerd moeten worden (bij voorkeur voorzien van kaartmateriaal).	
Te nemen voorzorgsmaatregelen	Te nemen voorzorgsmaatregelen die van toepassing zijn (inclusief van toepassing zijnde verstoringsafstanden).	
Onvoorziene situaties	Beschrijving draaiboek bij optreden onvoorziene situaties (bijvoorbeeld aantreffen van een soort die niet verwacht werd).	
Logboek	Een logboek waarin wordt bijgehouden welke voorzorgsmaatregelen worden genomen in ruimte en tijd.	
Contactgegevens	Contactgegevens van betrokken personen (ecoloog, directievoerder/ toezichthouder en aannemer/ uitvoerder).	
Akkoordverklaring	Een akkoordverklaring die de initiatiefnemer (en uitvoerder) dient te ondertekenen.	